Opłata pocztowa niszczona ryczałtem.
NAJER FOLKSBLAT
פרייז 15 גראָשען
הײַנט 10 זײַטען

נײַער פאָלקסבלאַט

№ 258 | לאָדז, זונטאג כ״ח מרחשון תרצ״ב | נײַנטער יאָהרגאַנג | Łódź. Niedziela 8 listopada 1931 r. | № 258

אַדרעס פון רעדאַקציע און אַדמיניסטראַציע: לאָדז, פּעטריקאָווער 21, טעל. 224-71 — dres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71.

סיים וועגען דער ענדעקישער העצע

שאַרפער אַרויסטריט פון דעפּ. ראַטענשטרייך. — די רעגירונג איז דעצידירט צו אונטערדריקען די אונרוהען! — פּראָוואָקאַטאָרישע רעדע פון אַן ענדעק. — ענדעקישע האַנדלונג איז נידערטרעכטיג, זאָגט דעפּ. מיעדזשינסקי

גרויסע דעבּאַטע אויף דער נעכטיגער סיים-זיצונג

וואַרשא, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די הײַנטיגע זיצונג פון סיים האָט געזאָלט זײַן געווידמעט דער ערשטער לעזונג פון בודזשעט. די זיצונג האָט זיך אָבער פאַרוואַנדעלט אין אַ יודישער דיסקוסיע מכּוח די אַנטיסעמיטישע אונרוהען אויף די הויכשולען.

דער ערשטער האָט גערעדט דעפּ. ניעדזשיאַלקאָווסקי, וועלכער איז שאַרף אַרויסגעטרעטען געגען בודזשעט. דאַן האָבען אויך גערעדט געגען בודזשעט די דעפּוטאַטען ביטנער (כ. ד.), לוצקי (אוקראַינער), כאָדזינסקי (נ.פּ.ר.).

דאַן האָט גענומען אַ וואָרט דער יודישער

דעפּ. ראַטענשטרייך

די בענק פון פּ.פּ.ס. זענען געווען לעדיג, ס׳זענען אויך געווען ווייניג פויערים-דעפּוטאַטען. די ענדעקעס האָבען די גאַנצע צייט פון דער רעדע געשוויגען. דעפּ. ראַטענשטרייך זאָגט, אַז מיט אַ צייט צוריק האָבען אייניגע ענדעקישע צייטונגען אָנגעהויבען אַ העצקאַמפּאַניע געגען יודען. זיי זענען נישט קאָנפיסקירט געוואָרען. ערשט נישט לאַנג האָבען די ענדעקעס פערטיילט העצ-פּראָקלאַמאַציעס די שולדיגע זענען נישט בעשטראָפט געוואָרען. אין דייטשלאַנד האָט מען אין די הויכשולען גערופען פּאָליציי, ווען דאָרט זענען פאָרגעקומען אונרוהען. בײַ אונז האַלט מען זיך אָבער אין דער הייליגער אויטאָנאָמיע פון די הויכשולען אַפילו

ווען דאָרט גיסט זיך בלוט

דאָס יודישע „קאָלאָ“ האָט שוין וועגען די אַנטיסעמיטישע עקסצעסען אַרײַנגעטראָגען אַן אינטערפּעלאַציע אין סיים, די יודישע אַקאַדעמיקער זענען שוין געווען מיט דעלעגאַציעס בײַם בילדונגס-מיניסטעריום, אָבער ס׳זענען נישט אָנגענומען געוואָרען קיין שום שאַרפערע מיטלען געגען די כּוליגאַנעריע. דעפּ. ראַטענשטרייך האָט זיך ווייטער בעקלאָגט געגען דער נישט גוטער האַלטונג פון דעם רעקטאָר אין וואַרשאַווער אוניווערזיטעט און ערקלערט:

„די יודישע אַקאַדעמיקער וועלען זיך נישט לאָזען שלאָגען!“

און אויך מיר וועלען נישט ערלויבען צו שלאָגען אונזערע יוגענד. מיר זענען בירגער ווי אַלע אַנדערע און האָבען דיזעלבע רעכט ווי די אַלע. מיר וועלען נישט ס׳זאָלען זײַן בעלי-בתים און אַזעלכע מיט וועלכע מען בעלי-בתעוועט, מיר ווילען נישט, אַז מ׳זאָל הייליג האַלטען די אויטאָנאָמיע פון די הויכשולען, ווען מען שלאָגט דאָרט יודען און ס׳גיסט זיך בלוט.

מיר ווילען נישט איבערצייגען די ענדעקעס, אָבער מיר פאָדערען פון דער רעגירונג, אַז זי זאָל אין שורש אונטערדריקען די כוליגאַנישע אַרבייט פון די ענדעקעס.

באַלד נאָכדעם ווי ס׳רעדט דער כ. ד. האַלינסקי, געהט אַרויף אויף דער טריבונע

דער בילדונגס-מיניסטער פּיעראַצקי

וועלכער לייענט אַ דעקלאַראַציע אין נאָמען פון דער רעגירונג וועגען די אונרוהען אויף דער הויכשול. דער בילדונגס-מיניסטער האָט געזאָגט: אַלס ענטפער אויף דער רעדע פון דעפּ. ראַטענשטרייך, ערקלער איך אין נאָמען פון דער רעגירונג, אַז מיר זענען געגען די עקסצעסען. ס׳זענען געווען שוועריגקייטען בײַם דערשטיקען די אונרוהען צוליב דער אויטאָנאָמיע פון די הויכשולען, ווען די עקסצעסען האָבען זיך אָבער איבערגעטראָגען אויף דער גאַס, האָט די פּאָליציי יאָ אינטערווענירט. די אוניווערזיטעטס-מאַכט האָט גוט געטון, וואָס זי האָט אָפּגעשטעלט די לעקציעס אויף דער אוניווערזיטעט. די רעגירונג איז דעצידירט מיט דער גאַנצער קאַטעגאָרישקייט צו אונטערדריקען די אונרוהען, אויב די יוגענד וועט זיך אַליין נישט בערוהיגען.

די רעדע פון מיניסטער איז בעגלייט געוואָרען מיט אַפּלאָדיסמענטען פון „בע בע“ און יודישע דעפּוטאַטען. דאַן רעדט

הרב לעווין

ער רעדט צוערשט וועגען בודזשעט און דאַן וועגען די עקסצעסען אויף די הויכשולען, הרב לעווין איז צופרידען פון דער ערקלערונג פון מיניסטער, אַז די רעגירונג וועט נישט דערלאָזען צו קיין נײַע אונרוהען.

באַלדעם רעדט דער ענדעקישער דעפּ. סטיפּולקאָווסקי, ער איז דער אָנפירער פון דער ענדעקישער יוגענד, ער האָט געהאַלטען אַ חוצפּה׳דיגע רעדע, וועלכע האָט אַרויסגערופען פון געדולד די „בעבע“-דעפּוטאַטען, מ׳האָט איהם אָנגערופען „ליגנער“, „מנובל“ א. אַז. וו.

דער ענדעקישער דעפּוטאַט האָט געזאָגט: די דערקלערונג, וואָס דער מיניסטער האָט דאָ איבערגעגעבען איז בעשטעלט געוואָרען דורכ׳ן יודישען „קאָלאָ“.

שטימען: ווי וואַגט איהר אַזוי צו רעדען, איהר זענט אַ ליגנער.

דעפּ. סטיפּולקאָווסקי: די רעדע איז צוגעגרייט געוואָרען, זי איז געשריבען געוואָרען אויף אַ מאַשין, די אונרוהען זענען אויסגעבראָכען צוליב דעם, וואָס די יודישע סטודענטען זענען אָנגעפאַלען אויף אַ פּאָליאַק.

געשרייען פון ב. ב. ס׳איז אַ חוצפּה, ס׳איז אַ ליגען.

דעפּ. סטיפּולקאָווסקי:

די יודישע באָיבקע אַרבייט

כּדי צו ווירקען אויף דער אוניווערזיטעט-מאַכט, אַז זי זאָל פערפאָלגען די פּוילישע סטודענטען, די פּוילישע סטודענטען האָבען געמוזט זיך פערטיידיגען, ווייל ס׳איז דעמאָלירט געוואָרען דער לאָקאַל פון „בראַטניא פּאָמאָץ“ און ס׳זענען געשענדעט געוואָרען די עמבלעמען פון דער פּוילישער יוגענד.

געשרייען: ווי איז דאָס געווען, איהר זענט אַ ליגנער.

דער דעפּוטאַט טרעט שאַרף אַרויס געגען דעם מיניסטער, וועלכער האָט אָהן אויספאָרשונג געמאַכט פאַרוואורפען דער פּוילישער יוגענד.

ס׳ברעכט אויס אַ שטאַרקער טומעל, מ׳שרייט פון די „בע בע“ און פון די יודישע בענק, מ׳קלאַפּט אין די שטענדערס.

דער מאַרשאַלעק פרעגט דעם רעדנער: צי רעדט איהר ווי אַ דעפּוטאַט, אָדער ווי אַ זאַרשטע העצ׳ פון די אַקאַדעמיקער.

— דעפּוטאַט: איך רעד ווי אַ דעפּוטאַט, וועלכער שיצט די פּוילישע יוגענד. ער רעדט נאָך ווייטער וועגען דעם, אַז יודען שטעלען נישט צו מתים און פאָדערט אײַנצופיהרען אין די הויכשולען „נומערוס קלויזוס“.

די חוצפּה׳דיגע רעדע ווערט בעגלייט מיט אָפּלאָדיסמענטען פון די ענדעקעס. ס׳אַפּלאָדירען נאָך נישט די ענדעקישע דעפּוטאַטען סטאָנסקי, באָוואָרסקי און רעווישינסקי.

ווען ער ענדיגט געהט אַרויף אויף דער טריבונע דער

ב. ב.-דעפּוטאַט מיעדזשינסקי

ער איז בלאַס און אויפגערעגט, מ׳זעהט, אַז (ווייטער זעה דריטע זייט).

נאָך קורצע און שווערע לײַדען איז געשטאָרבען אין עלטער פון 68 יאָהר מײַן ליבער מאַן, אונזער טייערער און אונפערגעסליכער פאָטער, שוויגערפאָטער, גרויספאָטער, ברודער און אָנקעל

נ. ע. חיים דוב (בער) בן ר׳ אברהם ז״ל לובאַבינסקי

די לויה קומט פאָר הײַנט, זונטאג, דעם 8 נאָוועמבער ד. י. 12 אַ זייגער בײַטאָג פון טרויער-הויז פּאָדזשעטשנאַ 11, וועגען וואָס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאַמיליע.

טיף ערשיטערט צוליב׳ן טויט פון אונזער פּראַיינס מיטגליד

נ. ע. חיים דוב (בער) לובאַבינסקי

צו דער לויה, וואָס קומט פאָר הײַנט זונטאָג, דעם 8 נאָוועמבער, 12 אַ זייגער בײַטאָג פון טרויער-הויז פּאָדזשעטשנאַ 11, ווערען געבעטען אַלע מיטגלידער פּינקטליך צו קומען, כּדי אָפּצוגעבען דעם פערשטאָרבענעם דעם לעצטען כּבוד.

די פערוואַלטונג
פון גרויס-פיש-הענדלער-פעראיין
פּאַמאָרסקאַ 18

נאָך קורצע שווערע לײַדען איז נפטר געוואָרען שבת קודש געשטאָרבען אין עלטער פון 56 יאָהר אונזער לאַנגיאָהריגער מיטגליד

נ. ע. מרדכי ציגעלפאַרב

צו דער לויה, וועלכע קומט פאָר הײַנט, זונטאַג, 12 אַ זייגער בײַטאָג פון טרויער הויז פּאָלודניאָווע 17, ווערען אַלע מאַגאַזין-שניידער געבעטען צו קומען אָפּגעבען דעם פערשטאָרבענעם דעם לעצטען כּבוד

7505 די פערוואַלטונג.

קלאנג־קינא־טעאטער APOLLO

היינט און פאלג. טעג סענסאציע, הומאר און פערוויקלונג פון פרעהליכע סיטואציעס א. נ. היינט און פאלג. טעג

דאס ענטלויפען פון גליק

דער דאן־זשואן פון די ימים Victor Mc. Laglen איבער־קאמיש. E. Brendel און די ריי־צענדע Fifi Dorsay

— אונגעוועהנליכע ליבעס־פאסירונגען פון צוויי אלטע ים־וועלף.

אנהויב טעגליך 4 נאכמיטאג, שבת און זונטאג—12 בייטאג.

היינט און פאלג. טעג פרעכטיג פילם־מייסטערווערק, רעזשי — E. GREGOR אונטער'ן נאמען: היינט און פאלג. טעג

„שטיפערישע סטודענטקעס"

ליבעס־דראמע, געשאפען אויפ'ן גרונד פון עקסצענטרישע ארויסטריטען פון די היינטיגע מאדערנע מיידלעך. רוף פון געשלעכט! וואהנזין פון ליידענשאפט און פערלאנג. —— אין די הויפט־ראלען: Bessie Lowe, Cliff Edwards

פאפולערע פרייזען פון די פלעצער. אנהויב אין געוועהנליכע טעג 4.30 נאכמיטאג, שבת און זונטאג — 12.30 בייטאג. פאפולערע פרייזען פון די פלעצער.

Prywatne POGOTOWIE LEKARSKIE

ZIELONA 6, Telefon 12-333

tel. 12-333 tel. 12-333

ערטיילט דרינגענדע ערצטליכע הילף אין אלע פלוצימדיגע פארפאלען צו יעדער צייט בייטאג און ביינאכט ווי אויך אין אלע אקושעריע און גינעקאלאגישע הילף.

צענטראלער פראפעס. מוזיקער־פעראיין אפטיילונג אין לאדז

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20.

היינט, זונטאג, דעם 8-טען נאוו. 3.30 נאכמיטאג ווערט פארקומען צוליב דעם

„טאג פאר מוזיקער"

א גרויסער סימפאנישער קאנצערט

פון דעם לאדזער פילהארמאנישן ארקעסטער אין פערגרעסערטן בעשטאנד

דיריגענט: TEODOR RYDER

סאליסט: ROMAN TOTENBERG

בעריהמטער פידלער לאורעאט פון מוזיקער־קאנקורס אין בערלין

אין פראגראם: קאלינניקאוו: סימפאניע; טשייקאווסקי: פידעל־קאנצערט מיט'ן ארקעסטער.

בילעטען פון 1 ביז 4 זל. צו בעקומען אין פילהארמאניע־קאסע.

דר. מ. וואלפסאן

האט זיך איבערגעצויגען

נארוטאוויטשא (דזשעלנא) 2

טעלעפאן 128-83

נעמט אן פון 5 — 7 נאכמיטאג

צו די תנאים פון אונזער ליבע שוועס־טער און שוועגערין

אדעלא גוטמאן

מיט ה'

יעקב סטאפניצקי

ווינשען פיל גליק

קלמן גוטמאן און פרוי

Dr. med. G. GERSZTAJN

ספעציאל־ארצט פאר אויגען־קראנקהייט

צוריקגעקעהרט

טראגוטא 12, טעל. 175-10.

נעהמט אן פון 11—1 און פון 7—8 אוו. 4176

איך ווינש מיין חבר און פריינד

משה נירענבערג און פרוי

א הערצליכען מזל־טוב צו דער חתונה פון זייער

זוהן מיט פרל. גאלדבערג

איהר זאלט האבען פיל נחת!

וואלף זעלינגער און פרוי.

יודישע געזעלש. פאר לאנד־קענטשאפט אין פוילען לאדזער אפטיילונג

היינט, זונטאג, 11.30 פריה קומט פאר אין קאמעראל־טעאטער, אלעע 1. מאי 2

א סעגאלאוויטש־פריהמארגען

מיט פאלגענדען פראגראם: 1) וואנדער־איינדרוקען פון פאריז און לאנדאן 2) נייע און אלטע הומאריסטישע ערציילונגען

א. מ. 1) פאריז; 2) ווי אזוי יודען רעדען פראנצויזיש; 3) פארוואס האבען יודען א סך קינדער אין פראנקרייך; 4) דער יודישער קוואדראט (ראם פלעצעל), 5) וועטשעפעל אין לאנדאן; 6) מען שפילט אויף פערד; 7) א חזן פערשפילט א דאווענען; 8) ווער הלומט נישט צו זיין א לארד?

בילעטען פון 50 גר. ביז 1 זל. צו בעקומען אין דער קאסע פון טעאטער. 7891

געוו. אסיסטענט פון די קליניקען פון אוניווערזיטעט אין בערלין

Dr. med. STARKER

ווענערישע, הויט, האר און בלאז־קראנקהייטען

12 שרודמיעסקא 12

טעל 126-87

נעהמט אן פון 9—11 און פון 4—8 אוועגד.

זונטאג און יום־טוב פון 9 ביז 1 מיטאג

פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע־פרייזן

סטארשי פעלדשער

M. Lederman

געוו. פעלדשער פון דערווארשאווער אוניווערזי־טעטס־קליניק ביים שפיטאל Dzieciątka Jezus

לאדז, פילסודסקי 27 (וואסבאדניע)

טעל. 226-09

נעמט אן פון 8—11 פארמ. און פון 3—6 נאכם.

די פערוואלטונג פון „לינת־הצדק"

מאכט בעקאנט, דאס זונטאג, ד. 15 נאוועמבער ה.י. קומט פאר אין לאקאל פון „הכ"ח" פעטריקאווער 83, 2 נאכמיטאג צום 1-טען טערמין און 6 אוועגד צום 2-טען טערמין די

יעהרליכע גענעראל־פערזאמלונג

מיט פאלגענדער טאג־ארדנונג:

1) ערעפנונג און וואהלען פון א פארזיצענדען און אססעסארען.
2) איבערלעזען און בעשטעטיגען דעם פראטאקאל פון דער פערגאנגענער גענעראל. פערז.
3) בעריכט פון טעטיגקייטס־יאהר.
4) פראטאקאל פון דער רעוויזיאנס־קאמיסיע.
5) וואהלען פון 5 פערוו.־מיטגלידער לויט'ן § 17 פון פעראיינס־סטאטוט און פון א רעוויזיאנס־קאמיסיע און קאנדידאטען לויט'ן § 26 פון פעראיינס־סטאטוט.
6) בעשטעטיגונג פון בודזשעט 1931/32.
7) פרייע פארשלאגען.

בעמערקונגען: 1) פארשלאגען פון מיטגלידער דארפען לויט דעם § 25 פונקט 10 אריינגעטראגען ווערען שריפטליך אין פעראיינס־סעקרעטאריאט שפעטסטענס 5 טעג פאר דער גענעראל־פערזאמלונג.

2) מיטגלידער, וועלכע וועלען שולדיג בלייבען מיטגלידס־בייטראג לענגער ווי פאר 4 חדשים פערלירען, לויט'ן § 10 פון פעראיינס־סטאטוט, וואהל־רעכט.

3) מיטגלידס־בייטראג דארף מען איינצאהלען אין סעקרעטאריאט פון פעראיין שפעטעסטענס ביז דינסטאג דעם 10 ה. ח.

Dr. med. REICHER

פאלודניאווא 28, טעל. 20193

ספעציאל־ארצט פאר מאגען־שוועכע־בעהאנדלונג

נעהמט אן פון 8—11 פריה און פון 5—8 אוועגד.

זונטאג און יום־טובים פון 9—1 בייטאג.

אשותּף

מיט 3000 דאלאר

קען צוטרעטען צו א בוי און איינריכטען א ספע־ציעלע לעטשניצע. —— גוטער ערפאלג גערזיכערט. אפערטען אונטער „Zakład Leczniczy" אין אדמי־ניסטראציע פון דער צייטונג. 7510

Dr. J. Herszfinkel

ספעציאליסט פאר קינדער־קראנקהייטען

האט זיך איבערגעצויגען

אויף זשעלאזנא 8a, טעל. 111-87

נעהמט אן פון 8—9 און פון 3—5 נאכם.

נאך קורצע שווערע ליידן איז געשטארבען אין עלטער פון 68 יאר

ג"ע חיים דוב (בער)

לובאצינסקי

(גרויספישהענדלער)

צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, דעם 8 טען נאוועמבער 1931, 12 א זייגער בייטאג, פון טויער־הויז פאד־זשעטשנא 11 ווערען אלע מיטגלידער פון קליינפישהענדלער־פעראיין פאמארסקא 15 געבעטען צו קומען אפגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.

די פערוואלטונג פון קליינפישהענדלער־פעראיין, פאמארסקא 15.

נאך לאנגע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 56 יאהר מיין ליבער מאן, אונזער טייערער פאטער, שוויגער־פאטער, גרויספאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

ג"ע מרדכי ב"ר נטע ז"ל

ציגעלפארב

די לויה קומט פאר היינט, זונטאג, כ"ח מרחשון תרצ"ב 1 א זייגער בייטאג פון טרויער־הויז פאלודניאווא 17, וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע הינטערבליבענע.

„SANATO"

בירורגיש־וועכנעריז־אנשטאלט

אגראדאווא 10, טעל. 213-57

1-טע און 2-טע קלאס

גינעקאלאגיש־וועכנעריז־אבטיילונג

ד"ר מעד. ש. איינער. ד"ר מעד. י. בוים, ד"ר מעד רייטלער־קוריאנסקא ד"ר מעד. וו. אייכנער

פרייז פון א געבורט

אין 2-טען קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס־מיטלען

200 זל.

אויפזיכט איבערן קינד ד"ר מעד. י. פאלאסאש

כירורגישע אפטיילונג פון ד"ר מעד. מ. האנשאר

אייך

יעדען קוואנטום

צו ביליגע פרייזען

ליפערט

Południowa 22

טעל. 191-26 און 190 48

Dr. med.

Michał Urbach

האט זיך איבערגעצויגען

אויף פיעטריקאווער 8

טעלעפאן 148-89

ספעציאליסט פאר נערווען און אינערליכע קראנקהייטען. נעמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

דער יודישער פליישער־פעראיין, פעטריקאווער 24 דריקט אויס דעם טיפסטען בייליד אונזערע מיטגלידער דעם גבאי דוד שווארץ און הערשיל שווארץ צוליב'ן טויט פון זייער אונפערגעסליכער שוועסטער

ג"ע יוטע

מיר טרייסטען אייך מיט דעם טראדיציאנעלען טרייסט: המקום ינחם אתכם בתוך שארי אבלי ציון וירושלים. די פערוואלטונג.

ענדעקישע בוליגאנעריע הוליעט

ווייטערע בלוטיגע געשלעגען. — ענדעקעס צושלאגען די פרוי פון רעקטאר לוקאשעוויטש. — אריינגעריסען זיך אין די יודישע קווארטאלען. — געוואלט דעמאלירען די יודישע אקאדעמישע היים

אוניווערזיטעט, פאליטעכניקום און העברעע האנדעלס-שול — געשלאסען

פרייטאג האָבען זיך ווידער אמאָל איבער־געחזרט בלוטיגע אויסשרייטונגען פון די ענדעקישע סטודענטען געגען די יודישע. דאָס מאָל מיט נאָך א מעהר שאַרפערער קראַפט ווי דאָנערשטאָג.

איבער דער לעגע קראָס. פאַרשטאַט זעהט מען אויסגעשטעלט זייער א סך פאָליציי אין פולער בעוואָפנונג.

אפילו דאָס פאָפולערע „בלויע קאַפעשל" מיט וועלכער מ'איז אין ראש השנה מכבד די יודען אויף זאלעוקעס און פאַר'ן אייזערנעם טויער פעהלט אויך נישט. מען זעהט אויך די „קאַראַבען" פון רעגירונגס־קאָמיסאַר אָט איז פאָליציי־קאָמיסאר, ווי אויך דעם יודישען אגענט פון דער פאָליטישער פאָליציי, ה. יונה ליוועגטהאַל לער, אויך זיינע אלע פיל סקאַפידענטען.

פאַר'ן אוניווערזיטעט הערשט אין באַלד אין דער ריכטונג אַ

אנ'אויסערגעוועהנליכע אויפגערייצטע שטימונג

די יודישע סטודענטען קומען אָן גרופּענווייז און נישט דרייסט. די ענדעקישע סטודענטען קומען דאָס רוב אָנגעטאָן אין די קאָרפּאָראַנטען היטלען, בעוואַפענט מיט גראָבע שטעקענס אין אייזערנע הענטלעך. דאָס הויפּט־טויער פון אוניווערזיטעט איז אָפגעשלאָסען. ס'איז בלויז אָפען דאָס טירל פון דרויסען אויף דער גאס שטייט בלויז אַנ'אוניווערזיטעטס דינער, וועלכער קאָנטראָלירט די לעגיטימאַציעס פון די סטודענטען.

ער האָט א בעפעהל דורכצולאָזען אין אוניווערזיטעט נאָר סטודענטען פון דער דאָזיגער הויך־שול און נישט קיין אנדערע. אינעווייניג אין הויף בעים טירעל שטייט אבער

א וואַך פון ענדעקישע קאָרפּאָראַנטען

ווי קאָנטראָלירען צום צווייטען מאָל די לעגיטימאַציעס. אייגענטליך איז די פאָראָרדנונג אַרויסגעגעבען געוואָרען צוליב דעם, כדי מ'זאָל אין אוניווערזיטעט נישט צולאָזען קיין סטודענטען פון אנדערע הויך־שולען. געטראָפען האָט מען אָבער דערמיט טאַקע נאָר די יודישע סטודענטען. פון אנדערע הויך־שולען זענען אנגעקומען מחנות ענדעקישע סטודענטען און זיי האָט די ענדעקישע וואך תיכף אריינגעלאָזט. די יודישע סטודענטען אפילו פיל פון די, וואָס לערנען אין אוניווערזיטעט, האָט די ענדעקישע וואך צוריקגעטריבען. די דאָזיגע צוריקגעטריבענע יודישע סטודענטען האָבען זיך פערזאַמעלט אויפ'ן סקאַטער אנטקעגען דעם אוניווערזיטעט. זיי זענען געווען א היפשע צאָל.

פאַנאַנדערגעטריבען מיט גומענע שטעקענס

פון יודישען אקאדעם. הויז זענען געקומען אלע איינוואוינער, וואָס שטודירען אויפ'ן אוניווערזיטעט. נישט אלע אָבער זענען אריינגעלאָזט געוואָרען.

די לימודים האָבען זיך אָנגעהויבען נאָרמאַל. אָבער די אַטמאָספערע איז געווען אזא אָנגעשטרענגטע, אז יעדע מינוט האָט געהערשט די מורא פון א „וואולקאַן־אויסברוך". די ענדעקישע סטודענטען האָבען כסדר געטומעלט, אז

אז מען מוז פון די יודען פטור ווערען

די ענדעקישע סטודענטען האָבען טאַקע די יודישע אקאדעמיקער נישט אריינגעלאָזט אין די לימודים־זאַלען.

די מעהר דרייסטערע יודען האָבען זיך דורכגעריסען מיט געוואַלט, אָבער גאָכדעם זענען א סך פון זיי פשוט אַרויסגעטראָגען געוואָרען פון זאל.

די יודישע סטודענטען האָבען זיך בעזאַמעלט אין גרעסערע גרופּען. דעריבער האָבען דאָס רוב יודישע סטודענטען זיך פערזאַמעלט אין אוניווערזיטעטס־האָל. זיי האָבען גענומען רופען, אז דער רעקטאָר זאָל צו זיי אַרויס און דערמעגליכען דעם אריינגאַנג אויף די לימודים. די רופען האָבען געדויערט א געוויסע צייט. גרופּעס ענדעקישע סטודענטען האָבען אין האָל געפּרובט אָנפאַלען אויף די יודען, אָבער זיך צוריקגעצויגען פון די פּרובען, אינצווישען איז דערהאַלטען געוואָרען די ידיעה, אז דער

רעקטאָר פּראָפ. לוקאַשעוויטש

האָט בעוויליגט אַרויסצוקומען צו די סטודענטען אין האַלטען פאַר זיי א „בערוהיגונגס־רעדע".

ווי מ'האָט איבערגעגעבען איז עס געשעהען נאָכדעם, ווי ביים רעקטאָר איז געווען א דעלעגאַציע פון דער „בראַטניא פּאָמאָץ" פּראָטעסטירען געגען די אַרעסטען פון זייערע מיטגלידער בעת די דאָנערשטאָגדיגע געשעהענישען פאַר'ן אייזערנעם טויער און אנדערע יודישע גאַסען.

דער רעקטאָר האָט אָבער פריהער בעפוילען, אז די יודישע סטודענטען זאָלען זיך פערזאַמלען אין די זייט און עס מאַכט ניט קיין ענדעקישע פון דער צווייטער זייט האַל, אזוי איז עס טאַקי געשעהען.

דער רעקטאָר פּראָפ. לוקאַשעוויטש איז בעקאַנט אַלס אַנטיסעמיט. דעריבער איז זיין רעדע געווען א צווידייטיגע און מ'האָט זי געקאָנט אויסטייטשען ווי מ'האָט געוואָלט ד. ה. אז אין אוניווערזיטעטס־בנין דאַרף מען זיך טאַקי נישט שלאָגען אָבער אויסער אוניווערזיטעט. וועד ווייסט דאָרט, וואָס אויסער׳ן אוניווערזיטעט קומט פאָר. די יודען האָט ער געזאָגט, אז זיי זאָלען נישט פּראָוואָצירען (?)

ביי די ווערטער האָבען די יודישע סטודענטען געשריען: „מיר פאָדערן אונז צו פערזיכערען דאָס לעבען און מעגליכקייט פאָרטצוזעצען דאָס לערנען!"

דערויף האָט דער רעקטאָר אין זיין רעדע פערזיכערט, אז מ'וועלען מעהר קיין עקסצעסען נישט זיין און עבענען די פערזאַמעלטע רוהיג זיך פונאנדערצוגייען אָן פערלאָזען דעם האָל.

דערביי האָט דער רעקטאָר פערזיכערט, אז כדי ס'זאָל נישט קומען צו קיין שום צוזאַמענשטויסען זאָלען

די יודען אַרויסגיין דורך איין טיר און די ענדעקישע דורך א צווייטע טיר.

אזוי איז טאַקע געשעהן. ס'איז געבליבען געוואָרען א שלום קאָמסיע פון 2 יודען און 2 ענדעקעס צו ליקווידירען די געשעהענישען.

די ענדעקישע פאַרשטעהער האָבען געגעבען א טהרעו־וואָרט, אז ס'וועט זיין רוהיג. ווי דאָס דאָזיגע טהרעו־וואָרט האָט אויסגעזעהן, האָט מען זיך געקאָנט באַלד איבערצייגען. ווי נאָר די יודען האָבען זיך געריהרט פון אָרט און אַרויס אויפ'ן הויף זענען זיי

בעפאַלען געוואָרען דורך מחנות ענדעקישע סטודענטען

בעוואָפענט מיט שטעקענס אייזענס און שטיינער די שטיינער האָבען די ענדעקעס אַרויסגעריסען פון ברוק, ווי אויך געהאַט אויפגעזאַמעלט אין די ווינקלען

די יודען האָבען געשטעלט א ווידערשטאַנד

ס'איז פאָרגעקומען א פאָרמעלע שלאַכט. בסדר זענען געפאַלען פערבלוטיגטע און פערוואונדעטע סטודענטען.

דאָס רוב זענען אָבער די פערוואונדעטע געווען יודישע סטודענטען.

די דאָזיגע בלוטיגע געשלעגערייען האָבען זיך אָפּגעשפּילט

פאַר די אויגען פון רעקטאָר

וועלכער איז גראָד דורכגעגאַנגען איבער'ן הויף. אין א געוויסען מאָמענט האָט זיך ארום דעם רעקטאָר אוועקגעשטעלט א גרופּע ענדעקישע סטודענטען און אנגעהויבען שטאַרק ליאַרמען און דראָען מיט די בעוואָפענטע שטעקענס.

אין מיטען די בלוטיגע געשעהענישען וואָס האָבען זיך אָפּגעשפּילט פראַנק און פריי אויפ'ן אוניווערזיטעטס הויף, איז פון א זייט אנגעקומען דאָס פּרעזידיום פון דער ועגענזייטיגע הילף פון די יוד. אקאדעמיקער אויפ'ן אוניווערזיטעט און פון יודישען מעדיקער פאַראיין מיט זייער קוראַטאָר פּראָפ. שאָר בראש. זיי זענען בעגלייט געוואָרען פון א גרויסער גרופּע יודישע סטודענטען. זיי זענען אוועק צים רעקטאָר און געבעטען אויפנעמען די דעלעגאַציע. דער רעקטאָר האָט אויפגענומען בלויז דעם פּראָפ. שאָר. פּראָפ. שאָר האָט געשילדערט די לאַגע פון די טעראָריזירטע יודישע אקאַדעמיקער. ער האָט דערקלערט, אז ס'זענען דאָ א סך פערוואונדעטע יודישע סטודענטען. מען דאַרף נישט ווארטען מיט בעוויזען מעדיצינישע בעשטעטיגונגען מצד דאָקטוירים

דער מאָמענט איז געפעהרליך

נאָכדעם האָט דער רעקטאָר אַרויסגעגעבען

א בעקאַנטמאַכונג, אז די לימודים אין אוניווערסיטעט ווערן צוליב די געשעהענישען צייטווייליג אָפּגעשטעלט

נאָך די בלוטיגע געשעהענישען אויפ'ן אוניווערסיטעטס־הויף האָבען די ענדעקישע סטודענטען זיך גרופּירט פאַר'ן הויפּט־טויער פון קראָק. פּאַרשטאָט. דאָרט האָבען זיי געבילדעט א שפּאַלער פון ביידע זייטען, און ווי נאָר ס'איז אַרויס א יודישער סטודענט האָט מען איהם

מכבד געווען מיט שטעקענס.

ווען די נישט אויפגענומענע דעלעגאַציע פון די יודישע סטודענטען האָט זיך צוריקגעקערט פון רעקטאָר און געוואָלט אַרויס אין גאַס האָט מען זיי בעגעגענט מיט א האַגעל קלעפּ פון שטעקענס און אייזענס. זיי זענען קוים מיט'ן לעבען אַרויס פון די כוליגאַנישע הענט. די ענדעקעס האָבען זיך געשיצט מיט דער עקסטעריטאָריאַליטעט פון דער אוניווערזיטעט־טעריטאָריע.

די פערוואונדעטע מיטגלידער פון דער דעלעגאַציע האָבען יודישע סטודענטען אריינגעכאַפּט אין די נאָהענטע אַפּטייקען אויף קראָק. פאַרשטאָט וואו מען האָט זיי

פערבאַנדאַזשירט די וואונדען.

ווי מען פערזיכערט פון בעגלויבטע קוועלען זענען בלויז אין משך פון נעכטיגען טאָג געוואָרען לייכט פערוואונדעט און צעקאַלעטשעט ביי

קרוב הונדערט יודישע סטודענטען

אין יוד. אקאדעמישען הויז ליגען צעקיילעט און צעבייטלט ביי 70 איינוואוינער.

צווישען די מער ערנסטע פערוואונדעטע יודישע סטודענטען אין משך פון פרייטאג געפינען זיך די איינוואוינער פון אקאד. הויז: פנחס קאָץ, לעאָן שיינוויץ, דוד לוינבערג, לייב קאָן, קעלער, פייוול זשעליכאָווסקי, בנימין וואַרטסקי, לאָקאָט א. א.

נאָך די בלוטיגע געשעהענישען אויפ'ן אוניווערסיטעט האָבען א גרופּע פון העבר. האַנדעלס סטודענטען פאָרמירט א צוג. זיי זענען פון קראָק. פאַרשטאָט אריין אין דער קרולעווסקע און מאַרשירט מיט פערשידענע אויסרופען און לאָזונגען איבער מאַרשאַל פּילסודסקי פּלאַץ, ווירזשבאָווא און טעאַטער פּלאַץ. ווען זיי האָבען געוואָלט מאַרשירען ווייטער, האָט זיי פּאָליציי וואָס איז זיי ענטקעגענגעקומען פונאנדערגעטריבען. נאָכהער האָבען זיי זיך ווידער צונויפגעזאַמעלט און מאַרשירט מיט פערשידענע אויסרופען און קאַמפאַניע געזונגען פון ביידע זייטען טראָטואַר איבער ביעלאַנסקאַ ביז צו דער דלוגאַ. א טייל איז אוועק צוריק פאַר'ן אוניווערסיטעט, ווייל ס'זענען אויסגעקומען בעאומרוהיגענדע ידיעות, אז די ענדעקעס שלאָגען ווייטער אומבערחמנות'דיג יודישע סטודענטען.

צווישען די צושלאָגענע פון די ענדעקעס איז דאָ די פרוי פון רעקטאָר לוקאַשעוויטש. די כוליגאַנעס האָבען געמיינט, אז זי איז א יודישע פרוי און זיי האָבען זיך אָן איהר נוקם געווען.

ווי נאָר זי איז צושלאָגען געוואָרען האָט מען זי א יינגעפיהרט אין א קאַפע, כדי איהר דאָרט צו געבען די ערשטע הילף. איהר גאַנץ געזיכט איז באַלד געשוואָלען געוואָרען, אויפגעלאָפען. מען האָט תיכף אַרויסגערופען דעם רעקטאָר, וועלכער האָט צוזאַמען מיט נאָך צוויי פּערזאָן אָפּגעפיהרט זיין צושלאָגענע „יודישע" פרוי אהיים. דאָס בילד האָבען אויס'ן גאַס געזעהן הינדערטער מענשען. די פרוי לוקאַשעוויטש איז ווינאַיגען און מיט ביידע הענד פאַרשטעלט דאָס געשוואָלענע געזיכט.

• • •

דער רעקטאָר פון אוניווערזיטעט האָט נעכטען פאַרנאַכט אָפיציעל געמאָלדען, אז אויב די עקסצעסען וועלען זיך נישט אָפּשטעלען, וועט דער אוניווערזיטעטס־סענאַט אנולירען די סטודענטען־אויפנאַהמע, וואָס איז פאָרגעקומען היי־יאָהר אין אוניווערזיטעט. אלע ניי־אָנגענומענע סטודענטען וועלען אויסגעשלאָסען ווערען און עס וועט פערארדענט ווערען א נייע אויפנאַהמע פון סטודענטען.

• • •

פרייטאג 7 אין אָוונד איז געגאַנגען א גרויסע ענדעקישע סטודענטען־דעמאָנסטראַציע איבער ניי וועלט. די ענדעקעס זענען אָנגעקומען פון צוויי זייטען, פון סמאָלנע גאַס און פון די אַלעען. זיי האָבען געמאַכט א שרעקליכע אוואַנטורע אין גאַס זיי האָבען פערהילכט די גאַס מיט געשרייען: „שלאָגט די יודען!" „זשידעס קיין פּאַלעסטינע!", „געהט אין ירושלימער אוניווערזיטעט!" זיי האָבען געשלאָגען מכות רצח יעדען יודען, וועלכען זיי האָבען נאָר בעגעגענט.

זיי זענען געקומען צום הויף פון דער יודישער אקאַדעמישער היים. זיי האָבען זיך געוואָלט אַהין אריינרייסען, פּאָליציי האָט זיי עס נישט דערלויבט. זיי זענען ווייטער אוועק דעמאָנסטרירען איבער די גאַסען.

פון דאָרט זענען זיי אוועק ווייטער זיך אריינגעריסען אין גרויסען גאַסטראָנאָמישען געשעפט פון הירשפעלד אויף ניי־וועלט 23. זיי האָבען דאָרט געמאַכט א ווילדע אוואַנטורע, געמאַכט די געמיינסטע אויסרופען: „אויסשעכטען וועלען מיר אלע יודען!" א. ד. גל. פון דאָרט זענען זיי אוועק איבער די וואַרשאַווער גאַסען, רוקענדיג זיך נענטער צו די יודישע גאַסען.

• • •

דער רעגירונגס קאָמיסאַריאַט האָט נעכטען קאָנפיסקירט אנ'אויפרוף פון דער אקאַדעמישער ענדעקישער אָרגאַניזאַציע „דער גרינער באַנד". אין אויפרוף האָבען די ענדעקישע כוליגאַנעס גערופען צו ווייטערדיגע כוליגאַנישע מעשים געגען די יודען.

• • •

פון רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט האָט מען אונז נעכטען מיטאָג־צייט צעוויסען געגעבען, אז דער וואיעוואָדע יאַראָשעוויטש האָט אַרויסגעגעבען א שטרענגע פאַראָרדנונג וועגען אָנגעהמען אלע מיטלען, כדי תיכף איינצושטעלען די עקסצעסען.

דער קאָמענדאַנט פון דער פּאָליציי טשיניאָווסקי האָט צושטעלט גרויסע וואַכען אין אלע גאַסען און איבערגענומען דעם אויפזיכט איבער דער שטאָט. מען האָט פון רעגירונגס־קאָמיסאַריאַט פערזיכערט, אז עס וועלען אָנגעווענדעט ווערען די שאַרפסטע שטראָפען געגען דעם כוליגאַניזם.

דער פערלויף פון שבת'דיגען טאג

וואַרשא, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). די געשעהענישען האָבען זיך שבת ווידער איבערגע'חזר'ט אין די אַגראַר־שול און דער העברעער האַנדעלס־שול. די ענדעקישע סטודענטען האָבען געפּרובט אַרויסצואָגען יודישע סטודענטען פון די לעקציעס, ס'איז געקומען צו געשלעגען. די העברעע האַנדעלס־שול איז געשלאָסען געוואָרען.

באַלד איגדערפריה האָבען זיך די ענדעקישע סטודענטען געפּרובט אַריינבעקומען אין אוניווערזיטעט. צוליב דעם, וואָס די לעקציעס זענען אָפּגעשטעלט געוואָרען האָט מען זיי אַהין נישט אַריינגעלאָזען. די פּאָליציי האָט זיי פונאַנדערגעטריבען. זיי האָבען זיך אָבער דורך אבאַזשנע־גאַס אַריינבעקומען דורכ'ן פּאַרקאַן אויפ'ן אוניווערזיטעטס־הויף און פון דאָרט אין פערשטענדיגונג מיטן די ענדעקישע סטודענטען פון פּאָליטעכניקום צוגעגרייט די אַקציע, זיי זענען אַרויס אויף דער קראַקאָווער פּאַרשטאָט מיט אַ דעמאָנסטראַציע, בעוואָפענט מיט שטעקענס, קאַסטעטען און אַפילו די מכש'רים פון פּאָליטעכניקום. די פּאָליציי האָט זיי פונאַנדערגעטריבען. דאָך האָבען זיי זיך גרופּענווייז אַריינגעריסען אין דער יודישער געגענד און געשלאָגען פערבייגעהענדע יודען. ס'זענען כאַראַקטער פיל פערוואונדעטע. איין גרופּע האָט זיך אַריינגעריסען אויף פּאַנסקאַ גאַס. דאָרט האָבען זיי אָבער בעקומען אַזאַ לעקציע, אַז ס'וועט זיך זיי שוין זיכער אָפּגלוסטען נאָכאַמאָל צו קומען.

באַכמיטאָג האָבען די ענדעקישע כוליגאַנעס געפּרובט איינצואָרדנען עקסצעסען אין פּאָליטעכניקום. די יודען זענען אַרויסגעטריבען געוואָרען פון די לעקציעס, דער רעקטאָר האָט ערקלערט, אַז די לעקציעס אין פּאָליטעכניקום ווערען אָפּגעשטעלט.

דער זאַקסישער און קראַשינסקיס גאָרטען זענען געווען געשלאָסען, כדי נישט צו דערלאָזען, אַז דאָרט זאָלען זיך זאַמלען סטודענטען.

אויף דער באַכט זענען די ענדעקישע סטודענטען געפאָהרען אין לאַסט־אויטאָס און פונאַנדערגעוואָרפען אויפרופען מיט אַנטיסעמיטישע לאָזונגען.

וואַרשא, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). דער „בונד" רופט צו שאַפען אַ זעלבסט־שוץ.

• • •

היינט איז פאָרגעקומען אין בילדונגס־מיניסטעריום אַ בעראַטונג פון די רעקטאָרען פון די וואַרשאָווער הויכשולען. ס'האָט געזאָלט בעשלאָסען ווערען צו רופען אַ בעראַטונג פון אַלע רעקטאָרען פון די פּוילישע הויכשולען.

סיים וועגען דער ענדעקישער העצע

(ענדע פון דער 1־טער זייט).

ער בעהמט זיך שטאַרק איבער מיט דעם, וואָס ער רעדט, ער קלאַפּט אין שטענדער און רעדט מיט אַ הויכער שטים: אַלע אָריענטירען זיך דאָ זעהר גוט, ווי אַזוי מ'דאַרף רעאַגירען אויף דעם אַרויסטריט פון דעפּ. סטיפּולקאָווסקי, ס'איז אַ חוצפּה אַזוי צו רעדען, אַזעלכע רעדעס ברענגען דעם גרעסטען שאָדען דער פּוילישער מלוכה. איהר העצט, איהר גיט אייער הסכמה אויף דער דאָזיגער פּאָליטיק פון אייער יוגענד. מיר זענען אייך דאַנקבאַר דערפאַר, וואָס איהר האָט פון דער סיים־טריבונע ערקלערט, אַז די אָנפאַלען אויף יודען זענען אייער אַרבייט.

די שרעקליכע שענדליכע געשעהענישען

זענען אייער אַרבייט, איהר וועגט די איניציאַטאָרען דערפון ווען איהר וואָלט דאָס אַפילו דאָ נישט געזאָגט, וואָלטען מיר דאָס אויך געוואוסט, איהר האָט איינגעשפּריצט אַנטיסעמיטישען גיפט אין דער יוגענד, אין אייער קאַמף געגען יודען, פערשוועכט איהר די פּוילישע הייליגקייטען, אייער האַנדלונג איז אַ בידערטרעכטיגע דעמאַגאָגיע.

דעפּ. מיעדזשינסקי האָט געהאַלטען אַ גלענצענדע רעדע, וועלכע איז שטאַרק אַפּלאָדירט געוואָרען.

שטורם אויפן בריסקער פּראָצעס

אָנגעקלאָגטע און אַדוואָקאַטן זענען געוואַלדיג עמפּערט צוליב אַ פראַגע פון פּראָקוראָר צו אַן עדות. — ווי אַזוי מ'האָט אויסגעפאָרשט די עדות פון פּראָצעס

וו אַ ר ש אַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). די פרייטאָגדיגע זיצונג האָט געדויערט נישט לאַנג, אין משך פון צוויי און האַלבע שעה זענען אויסגעהערט געוואָרען 9 עדות פון דער בעשולדיגונג.

קיינער האָט זיך נישט געריכט אויף סענסאַציעס. זאָך איז געשעהען עטוואָס אַזעלכעס, וואָס האָט גורם געווען צו אַזאַ דראַמאַטישען מאָמענט, וואָס אַזעלכער איז נאָך נישט געווען אין משך פון דער גאַנצער צייט פון פּראָצעס.

די זיצונג האָט זיך אָנגעהויבען פּינקטליך 10 אינדערפריה. דער ערשטער ווערט פערהערט טאַדעאוש לאַסקאָווסקי, אַ לייטער פון אַ פּאָסטאַמט אין באַראַדאָוו (ביאַליסטאָקער וואָיעוואָדסטווע).

צום עדות־באַר'ער קומט וואַצלאַוו וועגרא, אַ הויכער יונגערמאַן מיט אַן'אינטעליגענט סימפּאַטיש געזיכט. אויף דער פראַגע, מיט וואָס ער בעשעפטיגט זיך, ענטפערט ער: אַ לעהרער אין אַ פאָווזשעכנע שול אין לוקאָוו.

דער פּאָרזיצער וויל ביי איהם אָפּנעהמען אַ שבועה, דער עדות דערקלערט אָבער, אַז ער קאָן נישט שווערען, ווייל ער איז, רעליגיאָנסלאָז. די שבועה ווערט איהם דאַן פערביטען מיט אַן'עהרענוואָרט, אַז ער וועט זאָגען דעם גאַנצען אמת.

וועגרא זאָגט: כ'געהער נישט צו דער פּאַליטיק. כ'בין נישט קיין געהיים־אַגענט, אויך נישט קיין קאָנפידענט, פיל קאָן איך דערציילען נישט דערצעהלען. אַלץ, וואָס איך האָב צו זאָגען איז אָט וואָס: איך בין געווען אין קראָקאָ אויפ'ן קאָנגרעס פון צענטראָלעוו. כ'בין אַהינגעפאָהרען מיט אַ גאַנצער אָפּטיילונג פון פּ.פּ.ס. כ'האָב דאָרט געזעהען פיל ענטוזיאַזם, אַ ריזיגען עולם פון פיל צעהנדליגער טויזענדער מענשען. די רעדעס האָב איך גענוי נישט געהערט. כ'בין געשטאַנען צו ווייט און די מעגאַפאָנען האָבען שלעכט געאַרבייט.

פּאָרזיצער: וואָסער איינדרוק האָט איהר געהאַט וועגען ציל פון דעם קאָנגרעס?

— אויפ'ן אָרט איז געווען אַ בעגייסטערונג, שפּעטער האָב איך שוין נישט געהאַט קיין צייט וועגען דעם צו טראַכטען. איך בין געפאָהרען אויף דערגענצונגס־קורסען, געווען שטאַרק פערנומען, אַ ביסעל האָבען געשטערט די דאַגות פרנסה. איך האָב אַ פרוי מיט דריי קינדער.

— פאַרוואָס האָט איהר פונדעסטוועגען ביים אויספאָרשונגס־ריכטער יאָ דערצעהלט וועגען אייערע איינדרוקען און וועגען ציל פון קאָנגרעס?

— איך האָב דעם אויספאָרשונגס־ריכטער געזאָגט דאָס זעלביגע. וואָס איך זאָג דאָ.

— איהר האָט דאָך דאָרט גערעדט וועגען דעם ציל פון קאָנגרעס: אַראָפּוואַרפען די רעגירונג, אָדער מיט לעגאַלע מיטלען אָדער דורך אַ רעוואָלוציע.

— ניין, נישט איך האָב דאָס געזאָגט, נאָר דער אויספאָרשונגס־ריכטער האָט דאָס מיר געפּרובט אַריינטייטשען.

אַדוו. בערנסאָן: דאָס, וואָס איהר האָט געזאָגט ביים אויספאָרשונגס־ריכטער אין לוקאָוו איז געווען אייער איינדרוק אָדער אַ קלאָר רעצידירטע מיינונג וועגען ציל פון קאָנגרעס?

ס'איז אַפילו נישט געווען מיינער אַן'איינדרוק.

— ווי אַזוי איז פאָרגעקומען יענער פערהער?

— דער אויספאָרשונגס־ריכטער האָט מיר איבערגעלייענט געשריבענע פראַגען, און מיר פּשוט דיקטירט די ענטפערען, אַזוי ווי איהם האָט זיך געוואָלט.

— ווי אַזוי זשע איז עס אַרויסגעקומען אייער דערקלערונג וועגען ציל פון קאָנגרעס?

— זי איז נישט ריכטיג איבערגעגעבען געוואָרען. איך בין גרייט איצט יענע דערקלערונג אָפּצורופען.

— אָבער פאַרוואָס האָט איהר זי דאַן געגעבען?

— צו דעם, וואָס איך האָב דאַן געזאָגט, איז פיל צוגעגעבען געוואָרען.

— איז אייך דער פּראָטאָקאָל פאָרגעלעזען געוואָרען?

— ניין.

— הייסט עס, אַז דער פּראָטאָקאָל שטימט נישט מיט דעם, וואָס איהר האָט געזאָגט?

— געוויס נישט. יענע דערקלערונגען זענען מיר פּשוט אָנגעוואָרפען געוואָרען.

פּראָקוראָר: פאַרוואָס־זשע האָט איהר דעם פּראָטאָקאָל אונטערגעשריבען?

— איך האָב טאַקע נישט געוואָלט אונטערשרייבען.

— הייסט עס דאָך, אַז מ'האָט אייך דעם פּראָטאָקאָל יאָ פאָרגעלעזען.

— אייניגע פונקטען האָב איך אַליין איבערגעלעזען, ווייל כ'בין געזעסען נאָהענט נעבען אויספאָרשונגס־ריכטער. די דאָזיגע פונקטען האָב איך געפאָדערט איבערצושרייבען. דאָס איז געטון געוואָרען. דאָס האָב איך אונטערגעשריבען, דערנאָך איז אָבער די גאַנצע דערקלערונג איבערגעשריבען געוואָרען אויף ריין. וואָס דאָרט איז געווען געשריבען, האָט מיר שוין דער אויספאָרשונגס־ריכטער נישט איבערגעלעזען.

ביידע צדדים פאָדערן די אַלע דערקלערונגען גענוי צו פערפּראָטאָקולירען.

שוין ביים סוף מעלדעט פּראָקוראָר ראַוזע, אַז ער האָט נאָך איין צוגאָב־פראַגע.

— זאָגט מיר — ווענדעט ער זיך צום עדות, אָנקוקענדיג איהם גלייך אין די אויגען אַריין,— וואָס וואָלט איהר בעסער געוואָלט: האָבען אַ פּראָצעס פאַר געבען אין געריכט פאַלשע דערקלערונגען, אָדער אַרויסגעוואָרפען ווערען פון אייער פּאַרטיי פון פּ.פּ.ס.?

אין דאָזיגען מאָמענט בריכט אויס אַ מוראדיגער שטורם אויף דער בעשולדיגונגס - באַנק און ביי די פערטיידיגער. אַלע שטעהען, עס הערען זיך געשרייען: „אַ שאַנדע, אַזוי טוט אַ פּראָקוראָר אין געריכט. אָנגעקלאָגטע קלאַפּען מיט די פויסטען איבערן באַריער, אַפילו די שטענדיגע רוהיגע ליבערמאַן און וויטאָס שרייען מורא'דיג.

ליבערמאַן שרייט: מיר וועלען פאָדערן צוציהען דעם פּראָקוראָר צו געריכטליכער פעראַנטוואָרטליכקייט!

טשאַלקאָש און דיבואַ שרייען: אָט זעהען די מעטאָדען ווי אַזוי מען פאָרשט!

אַדוו. בערענסאָן שרייט אויס: פונקט אַזוי, האָט מסתמא דער אויספאָרשונגסריכטער געפרעגט דעם עדות, צי וויל ער בעסער געבען אַזעלכע דערקלערונגען, ווי איהם האָט זיך געוואָלט, אָדער — סע־לירען דעם פּאָסטען.

דער פּאָרזיצער בעמיהט זיך צו בערוהיגען, ער בעזייטיגט דעם פּראָקוראָרס פראַגע, וואָרענט ליבערמאַנען, אַז אויב ער וועט זיך נישט בערוהיגען, וועט ער מוזען אָנווענדען געגען איהם דיסציפּלינאַר־מיטלען.

ליבערמאַן שרייט דאַן אויס: אָבער לאָזט נישט דעם פּראָקוראָר זיך לוסטיג מאַכען איבער אונז און איבער די עדות. דער עדות אַליין שרייט דאַן: „יאָ, אַזוי האָט געגען מיר געהאַנדעלט דער אויספאָרשונגס־ריכטער. איך שטעל עס פעסט פאַרן געריכט און אַלע אָנוועזענדע. ער האָט מיך געדראָהט מיט פערלירען דעם פּאָסטען".

ס'איז דערקלערט געוואָרען אַ הפסקה אויף עטליכע מינוט. דאַן איז מען צוגעטרעטען אויסצוהערען די ווייטערדיגע עדות.

דער פויער פון דאָמבראָוואַר זאַגלעמביע, שעראַדזקי דערצעהלט, אַז ער איז אויך געפאָהרען אויף אייגענע הוצאות צום קראָקאָווער קאָנגרעס.

פּאָרזיצער: אויב דער אויספאָרשונגס־ריכטער האָט אייך נישט פאָרגעלעזען פאַרוואָס־זשע האָט איהר דעם פּראָטאָקאָל אונטערגעשריבען?

— ס'איז דאָך געווען אַ ריכטער, האָב איך צו איהם געהאַט צוטרוי.

וואָיטשעך וויטשיק איז אַ פּאָליציי־קאָמענדאַנט אין אַ קליין שטעטעל. ער איז געפאָהרען קיין קראָקע צום קאָנגרעס. ער האָט נאָטירט די שאַרפע שטעלען פון די רעדעס פון וואָלעראַנעק, טוגוט און וויטאָס. עס זענען געווען אויסרופען: „נידער מיט פּילסודסקי און זיין מאַגיעקין דעם מלוכה־פּרעזידענט". נאָך דעם אָנגעהמען די רעזאָלוציע האָט מען געזונגען „טשערוואָני שטאַנדאַר" א. אַז. וו.

אַדוו. יאַראַש: איהר זענט געווען דעלעגירט צו דעם קאָנגרעס דורך אייער מאַכט?

— ניין, כ'בין געפאָהרען ווי אַן'אַמאַטאָר, נאָר מיט דער דערלויבניש פון מיין מאַכט.

— ווי אַזוי זענט איהר געווען אָנגעטון?

— כ'האָב מיך איבערגעקליידט.

— ווי אַזוי האָט איהר זיך אַריינבעקומען אינוועניג אין טעאַטער?

— כ'האָב מיך צוזאַמען מיט אַנדערע אַדורכגעשמוגעלט.

— הייסט עס, אַז די וואַך איז נישט געווען קיין שטרענגע?

— מ'האָט זיך געקענט אַריינדרעהען...

אַדוו. שורליי: וויטאָסעס רעדע איז געווען אַ רעוואָלוציאָנערע?

— ניין, זי האָט נאָר ענטהאַלטען אַ שאַרפע קריטיק.

— דער עולם האָט אויף זיין רעדע רעאַגירט מיט עפּעס אויסרופען געגען דער רעגירונג אָדער געגען דער מלוכה?

— ניין. ס'זענען געווען הייסע אַפּלאָדיסמענטען.

ס'ווערט נאָך אויסגעהערט אַ פּאָליציי־פּשאָדאָווניק פאָראַן, ער האָט געהערט אויפ'ן קלעפּאַצקע־מאַרק אויסרופען געגען פּרעזידענט.

וו אַ ר ש אַ, 7 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט). אויף דער שבת'דיגער זיצונג האָט דער ערשטער געגעבען ערקלערונגען דער לייטער פון דער פּירטער בריגאַדע פון אויספאָרשונגס־אַמט טאַדעאוש באַנקאָ. ער דערצעהלט:

אויפ'ן אויפטראַג פון מיין מאַכט האָב איך זיך אינטערעסירט מיט דער מיליץ פון פּ.פּ.ס. די קרייז־קאָמאַנדאַ איז געשטאַנען אונטער דער אָנפיהרונג פון דעפּ. אַרצישעווסקי. די מיליץ איז געווען פערטיילט אויף סעקציעס, וואָס זענען בעשטאַנען פון 6 ביז 12 מענשען. דריי סעקציעס האָבען געבילדעט אַ מאַנשאַפט. 3 מאַנשאַפטען אַן אָפּטיילונג. ס'איז בעשלאָסען געוואָרען אויסצובילדען קאָמענדאַנטען, צו דעם צוועק איז אין יאָהר 1929 צווישען 15. און 30. סעפּטעמבער פאָרגעקומען דער אינסטרוקטאָרען קורס אין טשענסטאָכאָוו אונטערן מאַנטעל פון „טור". דאָרט האָבען געגעבען לעקציעס די אָפיציר'ן פון דער פּוילישער אַרמיי קאַפּיטאַן שעמפּליבסקי און פּאָר. כמיעלניק, וועלכע האָבען געלערענט ווי זיך צו בעגעהן מיט גראַנאַטען, פעכטען און

סיסטעם פון גאַסען-קאַמפּעז

דער קורס איז פערענדיגט געוואָרען מיט אַ רעדע פון דעפּ. פּוזשאַק, וועלכער האָט געזאָגט, אַז דער אַרבייטער־קלאַס מוז זיין צוגעגרייט צו אַן'ענטשיידענער שלאַכט.

אויף וואַרעצקא 7 זענען פאָרגעקומען די קאָמענדאַנטען־קורסען, מיט וועלכע ס'האָבען געלייטעט דעפּ. כאַדזינסקי און דזשענגעלעווסקי. אין פעברואַר 1930 האָט מען געגעבען אינסטרוקציעס, ווי אַזוי צו קעמפען מיט דער הילף פון גאַזען, ווי אַזוי צו עראָבערן קאָמיסאַריאַטען און איבערשניידען טעלעפאָנישע דראָטען. וואָס שייך דער בעוואָפענונג, האָט די מיליץ געהאַט הייס געוועהר, אויך וועלכע עטליכע מיליציאַנטען האָבען געהאַט ערלויבענישען, אַנדערע ווידער האָבען דאָס געוועהר געהאַלטען נישט לעגאַל.

ווייטער רעדט דער עדות וועגען די געשעהענישען פון 14. סעפּטעמבער. ערב די דאָזיגע געשעהענישען האָט דעפּ. כאַדזינסקי צוזאַמען מיט סיבאַוויעצקי פערטיילט געוועהר אין אייגענעם לאָקאַל, ביי אַ רעוויזיע אויף לעשנא גאַס זענען געפונען געוואָרען 7 רעוואָלווערען, ביי איינעם פון די פערהאַלטענע מיליציאַנטען האָט מען געפונען אַ וויזיט־קאַרטע פון מאַרשאַלעק דאַשינסקי מיט פאָלגענדער אויפשריפט: דעם הער לעשיאַק און לאַושיצקי בעט איך צו קומען אין מיין קאַנצעלאַריע, ווי ס'האָט זיך אַרויסגעשטעלט האָט לעשיאַק בעקומען די וויזיט־קאַרטע פון דעפּ. דיבואַ, כדי לעשיאַק זאָל קענען קומען אויף דער סיים־גאַלעריע.

אַ חוץ רעס בעוואָפענען די מיליץ האָט מען נאָך געפיהרט אַ נישט־לעגאַלע פרעסע־אַקציע, ווען דער „ראַבאָטניק" איז קאָנפיסקירט געוואָרען, האָט מען אַרויסגעגעבען

פאַר די מיטגלידער א נישט־לעגאַלען ביולעטין.

דער דאָזיגער ביולעטין איז וואַהרשיינליך בעדרוקט געוואָרען אין „ראַבאָטניק", ס'איז אַרויסגעגעבען געוואָרען אַן'אויפרוף צו דער פּאָליציי, אין וועלכען ס'איז שטאַרק בעליידיגט געוואָרען דער הויפּט־קאָמענדאַנט אַלעשעווסקי. די פּאָליציאַנטען זענען אויפגעפאָדערט געוואָרען צו אונגעהאָרכזאַמקייט. דער עדות שילדערט נאָך ווי אַזוי ס'זענען פאָר געקומען די פערזאַמלונג פון דער מיליץ. אויף די דאָזיגע פערזאַמלונגען האָט געהאַלטען אויפהעצערישע רעדעס דער דעפּ. דיבואַ.

פּאָרזיצער: ווי גרויס איז געווען די מיליץ פון פּ.פּ.ס.?

עדות: אין אָנהויב האָט זי בעטראָפען 200 פערזאָן, דאַן איז זי געוואַקסען ביז 800.

— ווי גרויס איז די אַלגעמיינע מיטגלידערצאָהל פון פּ.פּ.ס.?

— איצט בעטרעפט פון 1500 ביז 1600.

— צי רעדט דער עדות נאָר וועגען וואַרשא.

— יאָ, איך האָב ידיעות נאָר וועגען וואַרשא.

דאַן רעדט דער עדות וועגען דעם געפּלאַנטען

אַטענטאַט אויף מאַרשאַל פּילסודסקי

ער האַלט, אַז די ידיעות וועגען געפּלאַנטען אַטענטאַט האָט ער בעקומען פון פּוזשיצקין, וועלכער האָט געזאָגט, אַז די פּ.פּ.ס. האָט געשאַפען אַ „פינפטעל", וועלכע האָט געדאַרפט אַדורכפיהרען דעם אַטענטאַט. צוליב דעם, וואָס די אינפאָרמאַציעס פון פּוזשיצקין זענען געווען זעהר וויכטיגע האָט דער עדות זיך געווענדעט צום לייטער פון זיכערהייטס־דעפּאַרטאַמענט קאָוועצקי, וועלכער האָט פעראָרדענט באַלד אַדורכצופיהרען אַרעסטען. דער עדות זאָגט ווייטער, אַז פּוזשיצקי איז נישט געווען זיין קאָנפידענט און ער האָט קיינמאָל נישט געהאַט מיט איהם קיין קאָנטאַקט. נאָכדעם ווי דער פּראָקוראָר שטעלט עטליכע פראַגען הויבט אָן צו פרעגען דער אַדוו. בערענסאָן:

— אויב איהר האָט געוואוסט, אַז ביי כאַדזינסקין געפינט זיך געוועהר, צי האָט איהר אונטערגענומען שריט, אַז ס'זאָל דאָרט געמאַכט ווערען אַ רעוויזיע.

— קיין רעוויזיע איז דאָרט נישט פאָרגעקומען.

— נישט פאָרגעקומען, הגם דאָרט איז געווען אַ לאַגער פון געוועהר? איהר האָט דאָך געוואוסט, ווי איהר זאָגט, אַז דאָרט זענען געווען 20 גראַנאַטען.

— הער אַדוואָקאַט, איהר דענערווירט זיך אומזיסט איהר ווייסט דאָך, אַז איך האָב נישט געהאַט קיין רעכט צו פעראָרדנען רעוויזיעס.

— אָבער איך האָב דאָך צו אייך נישט קיין טענות?

אַדוו. בערענסאָן: איהר האָט זיך נישט אינטערעסירט, ווער ס'מאַכט דעם קורס אין טשענסטאָכאָוו. איהר ווייסט, אַז ס'איז געווען אַן'ערלויבעניש פון קריגס־מיניסטעריום.

— דאָס האָט מיך נישט אינטערעסירט.

— איך האָב אַן'איינדרוק, אַז איהר האָט זיך טאַקע נישט אינטערעסירט מיט דעם קורס, איצט האָט איהר ערשט צונויפגענומען די מאַטעריאַלען, ווייל זיי זענען אייך נויטיג געווען צום הייגטיגען פּראָצעס.

— דאָס איז רכילות, איך בעט דעם פּאָרזיצער מיך צו נעהמען אין שוץ.

דער פּאָרזיצער בעט, אַז דער אַדוואָקאַט זאָל נישט מאַכען קיין פאָרוואורפען דעם עדות.

— איך מאַך פאָרוואורפען, ווייל איך האָב רעכט דערצו.

דער פּראָקוראָר בעט צו פּראָטאָקאָלירען די ערקלערונג פון אַדוואָקאַט.

אַדוו.: צי איז געווען געגען אייך אַן'אָנקלאַגע, אַז איהר האָט נישט בעצאָהלט 2000 זל. די מענשען, וועלכע האָבען געדאַרפט צוקלאַפּען און שפּאַלטען די פּאַרטייען און אָרגאַניזאַציעס?

— יאָ, אָבער דאָס זענען געווען רכילות.

אויף אַ ריהע פראַגען פון דער פערטיידיגונג וועגען דעם, פון וואַנען ער האָט גענומען אַלע ידיעות, וויל דער עדות נישט ענטפערען.

אַדוו. שטערלינג; צי האַלט איהר פּוזשיצקיס ידיעות זענען געווען ריכטיגע.

עדות: צו פּוזשיצקין האָב איך זיך בעצויגען מיט גרויס רעזערוו. מיר האָבען גערעכענט, אַז ער איז אינספּירירט פון דער פּאַרטיי. פּוזשיצקין האָב איך געהאַלטען פאַר אַ מענש, וואָס גיט ספּעציעל פאַלשע ידיעות, בעזונדערס וועגען געוועהר.

— צי איז געווען אַ פערבינדונג צווישען די, וואָס האָבען געוואָלט אויספיהרען אַן'אַטענטאַט אויפן מאַרשאַל פּילסודסקי מיט אימיצען פון דער אומגעבונג פון מאַרשאַל?

— יאַגאָדזשינסקי האָט געזאָלט בעקומען פון אימיצען ידיעות.

— צי האָט איהר געזוכט ווער דאָס איז געווען.

— איך האָב געזוכט אָבער גאָרנישט געפונען.

דער עדות גיט נאָך ערקלערונגען וועגען די אָנפאַלען אויף די רעדאַקציעס בעת דעם פאָרוואַהל־קאַמף.

ווייטער זענען נאָך אויסגעהערט געוואָרען 2 עדות: די געהיים־אַגענטען בוראָווסקי און טולאַ.

בוראָווסקי איז דער, וועלכער האָט זיך איינגעשריבען אַלס מיטגליד אין פּ.פּ.ס. און איבערגעגעבען דער פּאָליציי, וואָס דאָרט קומט פאָר.

ער גיט אויך איבער דעם געריכט וועגען דער מיליץ, פון פּ.פּ.ס., וועגען אַטענטאַט וואָס האָט געזאָלט אויסגעפיהרט ווערען אויפ'ן מאַרשאַל פּילסודסקי א. אַז. וו.

נאָך אַ ריהע פראַגען פון די פערטיידיגער, פרעגט דעם עדות, דעפּ. דיבואַ:

— צי ווייסט איהר ווער ס'איז געווען אַזוי.

עדות: איך ווייס, וואָס איהר ווילט דערמיט זאָגען.

— פּראָוואָקאַטאָר. רופט אָן דעם עדות דער אָנגעקלאָגטער דיבואַ.

דער פּאָרזיצער בעשטראָפט איהם דערפאַר מיט 50 זל. שטראָף.

דאַן גיט ענליכע ערקלערונגען דער צווייטער געהיים־אַגענט טולא, מיט דעם ווערט דער הייניגער געריכטס־טאָג פערענדיגט.

יודיש טעאַטער אין „פילהאַרמאָניע"

דירעקציע: ד. צעלמייסטער און א. בעזמאַן.

האַלאָ! האַלאָ! לאָדזער טעאַטער-עולם!

די טעמפּער־מענטפולע, פלאַם־פייערדיגע, צאַפּעלדיגע, קאַסקאַדנע, זינגענדיגע און טאַנצענדיגע סוברעטין

רעגינא צוקער

מיט'ן אנטייל פון די סטאַר־אַרטיסטען: לאַ"א יאַבלאָנאָוויטש, קאַרל צימבאַליסט, לעאָ געטליכערמאַן
אין דער שעהנסטער, אָריגינעלסטער, געלונגענסטער און פרעהליכסטער פּיעסע מיט 24 נומ' די הארציגסטע לידער, קופּלעטען, דועטען, טערצעטען, טענץ

דעם טאַטענ'ס זונדעלע

וואָס ווערט געשפּילט היינט, זונטאָג מיט רעגינא צוקער אין דער הויפּט־ראָלע.
מאַטאָ: מיט זינגען, טאַנצען, הומאָר, לאַכן און פרייליכקייט ווערט היינט געלעבט אויף דער וועלט
עס נעהמען אָנטייל פרויען: אַמזעל געניא, בעזמאַ, סאָניא, האָניגבוים לאה, טופּמאַן מרים, יאַקובאָוויטש לאָלאַ, שליוקאָוויטש אָלאַ. מענער: אמזעל וואָלף, באַלבירסקי הערש, בלומשטיין שמשון, געטליכערמאַן לעאָן, גוטמאַ קלמן, האַמבורגער דוד, האָניגבוים ש. טופּמאַן יהושע, צימבאַליסט קאַרל. רעזשי: קאַרל צימבאַליסט. כאָר און אָרקעסטער לייטונג פון ש. בלומשטיין. טעכנ. לייטער ק. גוטמאַן. סופלער ם. אייזענבערג.
דאָס טעאַטער איז גוט בעהייצט .·. בילעטען צו בעקומען אין קאַסע פון פילהאַרמאָניע.

ניו־יאָרק

(רייזע איינדרוקען)

ריווערסאַיד דרייוו, פונקט ווי בראָדוויי, איז נישט קיין „סטריט" און נישט קיין עוועניו, זי דרעהט זיך אויך ווי אַ שלאַנג, אָבער נישט דיאַגאָנאַל, נאָר האַלבקײַלעכדיג, די דאָזיגע גאַס הויבט זיך אָן ערגיץ ביי דער זיבעציגסטער סטריט און דרייט זיך אַוועק ווייט, ווייט, עס איז גענוג איין קוק טון אויף ריווערסאַיד דרייוו, צו זעהן, אַז די גאַס איז געבויט געוואָרען נישט פאַר קיין פעבעל, נאָר פאַר פאַטריציער. הייזער זענען דאָ פערהאַן נאָר פון איין זייט, פון דער צווייטער זייט איז דער טייך, וואָס הייסט טאַקע „ריווערסאַיד" (ריווער הייסט אַ טייך) און וואָס פיהרט אַריבער צו אַ צווייטען שטאַט, וואָס הייסט דזשוירזי. פערהאַן ערטער, אין ריווערסאַיד, וואו די הייזער זענען נישט צוזאַמענגערוקט, נאָר אָפּגעזונדערט, אין ניו־יאָרק שטאָט איז מאַנהעטען הייסט עס, איז אַ בוים נישט אַ זעלטענהייט, נאָר כמעט אַ אומעקזיסטירענדיגע זאַך, און ריווערסאַיד דרייוו טרינקט זיך אין ביימער.

אַז מען קוקט אַרויס פון אַ פענסטער אין ריווערסאַיד דרייוו, זעהט מען ביימער און אַ טייך, אין דער סאַמע מיט פון דער גרעסטער שטאָט איז דאָס אַן אויסגעוועהלטער לוקסוס. די גאַס געפינט זיך אויבען און בכדי צו קומען צום וואַסער, דאַרף מען אַראָפּשפּאַצירען אַ היפּש ביסעל טרעפּ, די גאַנץ פערליבטע שפּאַצירען דאָ אונטען, וואו עס איז טונקעלער, מען קאָן דאָ אַרויפגיין אויף אַ דאַמבע און דאָרט איז שוין נאָר טונקעל, די ווייניגער פערליבטע שפּאַצירען אויבען, נאָר שטאַרק שרעקען זיך נישט די ניו־יאָרקער פאַר דער ליבע. פאַר קושען זיך אין גאַס צאַהלט מען דאָ קיין שטראָף נישט.

ניו־יאָרק האָט געהאַט דאָס מזל צו געבוירען ווערען שפּעטער און געקאָנט בעהמען דאָס שענסטע, בעסטע און בעקוועמסטע, וואָס עלטערע האָבען געהאַט. קיין געלד האָט נישט געפעהלט און — אַ בגיד קאָן זיך פערגינען...

פערהאַן איינינע עקזאָטישקייטען אויף ריווערסאַיד דרייוו, וואָס זענען פון לכתחילה געבויט פאַר פאַטריציער, דאָ איז פערהאַן אַ מין רעסטאָראַן, אַ קיילעכדיגער, וואָס זיינע וועראַנדעס געפינען זיך ביים וואַסער. אויף אַזאַ וועראַנדע צו זיצען און עסען אַ נאַכטמאָל אין די הייסטע זומער־נעכט, איז אַלצאיינס, ווי זיצען ערגעץ אין אַ פיינעם קוראָרט, איך האָב פערזוכט דעם טעם פון אַזאַ נאַכטמאָל און עס האָט מיר געקאָסט נישט קיין סך ווייניגער וויפיל עס דאַרף מיך קאָסטען, עסען אין דער פאַמיליע אַ גאַנצע וואָך...

אויף ריווערסאַיד דרייוו איז פערהאַן די בערבעריהמטע מאָרגאַן־קירכע, וואָס האָט אויף די ווענד שטיינבילדער פון די גרעסטע מענשען פון אונזער צייט און צווישען זיי אויך דאָס בילד פון אַלבערט איינשטיין, אַ יוד אין אַ קירכע? ווען איהר פרעגען, ער איז דאָך נישט דער איינציגער יוד דאָ. אין דאָך דער הויפּט־מחותן ישוּס אויך אַ שטיקל יוד... אמת, די מאָרגאַנס אַליין האָבען זיך נישט ליב צו חבר'ען מיט יודען, נישט איין יוד פון די מיליאָרדערען האָט זיך געפּרובט צו דערשלאָגען צו זייער געזעלשאַפט און געבליבען מיט אַ נאָז, אָבער אַזאַ בערימהטען יוד ווי אַלבערט איינשטיין אויפהענגען אין קירכע, שאַדט נישט, מיר האָט געחידושט פאַר וואָס עס איז דאָרט נישט פערהאַן דאָס בילד פון חיים ווייצמאַן...

ריווערסאַיד דרייוו איז אַמאָל געווען אַ פּאַטריציער געגענד, היינט איז זי אַ יודישע געגענד, אַמאָל, צוריק מיט יאָהרען, האָט מען קיין יוד אַהער נישט אַריינגעלאָזען האָבען אָבער יודען א טבע דווקא צו קריכען אַהין, וואוהין מען לאָזט זיי נישט... האָבען זיי געצאָהלט דאָפּעל „רענט" (דירה געלד) און דאָס שטילע, רוהיגע ריווערסאַיד דרייוו האָט אָנגעהויבען פול ווערען מיט יודישער אומרוהיגקייט, פיבערדיגקייט און נערוועז, יודען האָבען נאָך דעמאָלט גערעדט מעהר יודיש, ווי איצט און אַפילו דער קלאַנג פון ענגליש איז ביי זיי אויך געווען (און איז נאָך עד היום) אַ יודישער. די „נאָרדיקס" האָבען זיך אַרויסגעצויגען, היינט דאַרף מען זוכען אַ גוי פאַר אַ רפואה, אַ גליק, וואָס היינטיגע יודען דאַרפען נישט קיין שבת גוים, זיי זענען אַליין גוטע גוים, ווען מען דאַרף אין ריווערסאַיד אַ שבת־גוי, וואָלט מען איהם נישט בעקומען...

כאָטש — די ריווערסאַיד דרייווער יודען זענען פרומע און האָבען דאָ זעהר אַ סך שוהלען צום דאַווענען, און אַז אַ נייגעריגער וועט פרייטאָג צונאַכטס דאָ אַריינקוקען אין די פענסטער וועט ער זעהען זעהר אַ סך בענטשליכט. יודיש רעדט מען דאָ שוין כמעט גאַרנישט. נאָר די אַלטיטשקע, די זיידעס מיט די באָבעס רעדען דאָ יודיש און פיהלען

— פון —

יעקב באטאשאנסקי

זיך דאָ פרעמדע, שטאַרבט אין ריווערסאַיד דרייוו אָפּ אַן עלטערער יוד שטאַרבט אָפּ אַ לעזער פון אַ יודישער צייטונג. איך האָב אין די אַדמיניסטראַציעס פון די יודישע בלעטער געזעהען זעהר אָפט בריף אין ענגליש מיט אַזאַ נוסח: „היות אונזער טאַטע (אָדער מאַמע) איז געשטאָרבען בעטען מיר אייך, אַז איהר זאָלט אָפּשטעלען דאָס אַרויסשיקען די חשובע צייטונג אייערע...

דער פּאָפּולערער דראַמאַטורג לעאָן קאָברין, האָט אַ פּיעסע, וואָס הייסט „ריווערסאַיד דרייוו" אין וועלכער דער דראַמאַטורג בעהמט זיך אָן די קריוודע פון די אַלטיטשקע און פון יודיש, די אַלטיטשקע בעטען זיך, אַז מען זאָל צו זיי רעדען יודיש און די אייניקלעך רעדען דאָס „פליינע" יודיש, וואָס איז דריי פערטעל ענגליש. עס ווערט טרויעריג פון דער דאָזיגער מעשה. עס קומט אויס, אַז דאָס ביסעל יודיש שטעקט נאָך ביי דעם ביסעל אַלטוואַרג, וואָס מוז דאָך היינט אָדער מאָרגען שטאַרבען. דעם עליקסיר פון אייביגען לעבען האָט דאָך נאָך קיינער נישט ענטדעקט... אָבער אַז מען קומט אין די בראָנקס און אין בראָנזוויל (פאָרשטאָט פון ניו־יאָרק) טרעפט מען עכטע אַמעריקאַנער „באָיעס" וואָס רעדען אַ מחיהדיגען יודיש, און דאַן זעהט מען אַז קאָברין קאָן זיינע העלדען פון צוריק מיט דרייסיג יאָהר און ער פאָלגט זיי נאָך, נישט אומזיסט האָט ער געמאַכט ריווערסאַיד דרייוו פאַר זיין האַנדלונגס־פּלאַץ ער איז דאָ היימיש, אָבער ריווערסאַיד דרייוו האָט ער ריכטיג אָפּגעשפּיגעלט, יודיש לעבט דאָ נאָך נאָר ביי די אַלטיטשקע. די יונגע בענטשען ליכט, דאַווענען, פּראַוען פרייטאַג־צונאַכטען מיט פיש און סדר'ס מיט מצות אויף ענגליש.

איך בין איינמאַל איינגעלאַדען געוואָרען צו אַ פאַמיליע אויף ריווערסאַיד דרייוו פרייטאַג צו נאַכטס אויף פיש. די וואוינונג איז געווען אַן אַריסטאָקראַטישע, מיט אַ לאַנגען קאָרידאָר, אַ סך צימערען וואָס ווערען פערלוירען אין די ווינקלען און הערמעטיש־פערמאַכטע צימערען, ספּעציעל געבויטע פאַר סודות. עס זענען געווען שבת'דיגע פיש, בענטשליכט, קידוש־ווין און אויסגענייטע טישטיכער אויף די חלות, און זילבערנע בעכערס, גערעדט יודיש האָט נאָר דער באַלעבאָס, די באַלעבאָסטע האָט גערעדט ענגליש און די קינדער — אַוודאי און אַוודאי. נאָכ'ן עסען איז געקומען אַ גרויסע געזעלשאַפט. אַ געזעלשאַפט פון אַדוואָקאַטען, יודישע שריפטשטעלער, אַ פּאָר, עפּעס אַ קינאָ־אַקטיאָר, אַ פּאָר ווייבלעך אין געפערליכען אַלטער, וואָס האַנדלען מיט פּיעסען. זיי פערמעקלערען פּיעסען פון יונגע מחברים, צו מענעזשערס. דער סעקסועלער מאָמענט ביים פערמעקלערען שפּילט נישט קיין קליינע ראָליע, אַן אַלט פראַנצויזיש ווערטעל האָט געזאָגט „אַז דאָס שענסטע מיידעל קאָן נישט געבען מעהר וויפיל זי האָט", אַ נייע פראַנצויזישע ווערטעל זאָגט, אַז זי קאָן יאָ געבען מעהר וויפיל זי האָט: זי קאָן געבען די פריינדין... געוועהנליך זוכען פּריזען צו האָבען עלטערע און מיאוסערע חברטעס, די דאָזיגע וואָס מעקלערען פּיעסען האָבען דווקא יונגערע און שענערע חברטעס, נישט איין גרויסע קאַריערע איז געמאַכט געוואָרען מיט דער הילף פון געוויסע מעקלערינס... די גאַנצע געזעלשאַפט איז בעשטאַנען פון יודיש־קענענדיגע, חוץ די קינדער, אָבער גערעדט האָט מען נאָר ענגליש. מען האָט זיך געבראָכען אַפּיסעל די צונג אויף שפּאַניש אויך, שפּאַניש איז היינט אין דער מאָדע און ווערט אַ סך געלערנט אין די פערא־אייניגטע שטאַטען, ווייל דער גאַנצער האַנדעל ווערט היינט געפיהרט מיט די דרום אַמעריקאַנישע און צענטראַל־אַמעריקאַנישע לענדער. יודיש — האָט מען מיר אין דער דאָזיגער געזעלשאַפט געהאַלטען אין איין זאָגען — איז נישט פּראַקטיש...

איך האָב זיך דערמאָנט, אַז צוריק מיט זיבעצען יאָהר האָב איך זיך געשלאָגען מיט רומענישע יודען פאַר יודיש, אָבער דאָרט האָט מען מיר געהאַלטען אין איין זאָגען, אַז יודיש איז נישט שיין, האָב איך דערוויזען, אַז יודיש איז יאָ שיין, איך האָב זיך אָנגעשטרענגט צו רעדען שיין יודיש, — ס'איז מיר נישט שווער אָנגעקומען. איך רעד פון דער נאַטור (זאָגט מען) אַ שעהנעם יודיש — און געלערנט שיינע יודישע זאַכען, גאָה אָבער דערוויז אַז יודיש איז פּראַקטיש, אַז פּראַקטיש מיינט דאָ פערדינען טויזענדער דאָלאַרס... ביי זיך בין איך זיכער, אַז יודיש איז פּראַקטיש אויך, אָבער פערהאַן אַן אַנדער פּראַקטישקייט, וואָס האָט אַ שייכות מיט לעבען, נישט מיט טויזענדער...

ריווערסאַיד דרייוו איז איינע פון די שענסטע געגענדען אין ניו־יאָרק און יודען, וואָס האָבען אַ היפּשען מאַנגעל אין חוש פאַר שיינקייט, האָבען די דאָזיגע שיינע געגענד צוגענומען ביי די אַמעריקאַנער אַריסטאָקראַטען, אָבער די ריווערסאַיד דרייווער יודען האָבען זיך אַליין צוגענומען ביי יודען און אַוועקגעגעבען — וועמען? אָט אַ דאָס ווייסט קיינער נישט. צוגענומען ביי דער לעבעדיגער יודישקייט און זיך אָפּגעגעבען אַ טויטער — — —

די שוויגער

(אַ כינעזישע מעשה'לע)

צי אַ מוטער, צי אַ ווייב, צי אַ געליבטע, צי נאָר אַ יונגע מיידעל — יעדער פּרויענצימער שטעלט שטענדיג פאַר מיט זיך אַ קופּקע פערלאָשענע קויהלען, אונטער וועלכער עס גליהט אומבעמערקבאַר אַ פונק — קנאה...

— אָך און ווי! דריי מאָל אָך און ווי — איז צו טאַי־טשין, וואָס האָט דאָס נישט געוואוסט...

געווען אַ צייט, ווען טאַי־טשין, דער מאַן פון דער פרעכטיגער אי־טאַי, האָט געהאַט אַ גליקליך לעבען. ער איז געווען אַזוי פערליבט אין זיין ווייבעלע, אַז ער האָט קוים, קוים געקענט אָפּרייסען זיינע ליפּען פון איהרע, ריינינקע קאָראַלען־ליפּעלעך... ער האָט זיך געפיהלט ווי פּיזיש צונויפגעוואַקסען מיט איהר...

זיין נעסטעלע איז בעהאַלטען געווען צווישען טראָפּישע ביימער, אַרומגעריגעלט מיט שמעקענדיגע בלומען, רוהיג און גליקליך האָט זיך געצויגען זיין לעבען...

אי־טאַי זיין שיינע, רייצענדע ווייבעלע, האָט אָקאָרשט אַריינגעטראָטען אין 15־16־טען פריהלינג פון איהר לעבען... אַ הויכע, שלאַנקע, ווי אַ באַמבוק, מיט ענטוויקעלטע פאַלמען, האָט זי אויסגעזעהן ווי אַן אויסגעצאָפּענע פיגור פון פאַרפאַר...

אַ חוץ דעם האָט איהר בודאי בעשאָנקען מיט אַלע ווייבערישע מעלות, וועלכע די כינעזישע געזעצען פאָדערן, פון אַ גוטער ווייב: — „אונטערטעניגקייט, מאָראַלישע ריינקייט, האַלטען צונג און ליבען דעם היים [אַ.ז.וו.] ווירטשאַפט... „די פיער געבאָטען האָט אי־טאַי דערפיהלט לגבי איהר מאַן זיצענדיג גאַנצענע טעג אין איהר נעסטעלע, די פיס אונטער זיך, אַרויספיידען נאָר געציילטע ווערטער, פערחלומט, פערכישופטע פון ליבע צו איהר מאַן... דער מאַן, פון זיינער זייט, איז ממש אויסגעגאַנגען נאָך איהרע טריט...

און אין דערזעלבער צייט האָבען איבער'ן הויף אַרומגעשפּרייזט — טאַי־טשינס מוטער, מיט אַ פּנים פון אַן אַלטער מכשפה און האָט גאַנצענע טעג געזידעלט און געשאָלטען די אַרבייטער און די דינסטען... איהרע געשרייען האָבען געשטערט דעם רוה פון שטילען נעסטעלע...

נידעריג און ברוטאַל האָט די שוויגער בעהאַנדעלט אי־טאַי.

אי־טאַי פלעגט וויינען און כליפּען אין קישען אַז קיינער זאָל נישט הערען.

מיין שנור מיט איהר אויפפיהרונג — האָט געטענהט די בייזע שוויגער, צושטערט אונזערע אַלטע כינעזישע געזעצען! מען וויל שוין ביי אונז אויך איינפיהרען די פערפלוכטע מאָדעס פון „מערב", וואו די מענער שטעלען זיך אויף די קני פאַר זייערע ווייבער?!... ווען איז דאָס געהערט געוואָרען אַז אַ מאַן זאָל קושען אַ ווייב!? — פינסטער ווערט מיר אין די אויגען, ווען איך זעה טאַי־טשין לעבען די פיס פון אי־טאַי!!! די, וועלכע איך האָב איהם אַליין געגעבען פאַר אַ ווייב, האָט איהם אַזוי געקענט פערצויבערען אַז ער וויל גאָר איצט נישט הערען פון זיין מוטער!...

— — [illegible] מיינער — האָט די מכשפה געזאָגט, ווענדענדיג זיך צו מאַי־טשין: — האָט רחמנות אויף מיין עלטער! קעהר זיך אָפּ פון דער פערפלוכטער פרוי, וועלכע פערגיפטעט דיך מיט איהר כישוף! דו בעמערקסט דען נישט איהרע פאַלשע חנף'דלעך צו דיר?...

אין איהר אַנוועזענהייט פערגעסטו איינגאַנצען דיינע פליכטען פון אַ בעל־הבית און דו דערנידעריגסט זיך פאַר דיר, וועלכע עס דאַרף זיין דיין דינסט?!...

— אויב דו האָסט שוין יאָ אַזוי ליב געקראָגען דאָס דאָזיגע מיידעל, האָסטו איהר געדאַרפט נעהמען פאַר דיין צווייטער ווייב, אָבער נישט אָנטון איהר אויפ'ן קאָפּ די קרוין פון אַ געזעצליכער ווייב? נאָר אַ געליבטע — געהערט ליבע און צערטליכע בעהאַנדלונג; אָבער אַ געזעצליכע ווייב דאַרף נאָר וויסען פונ'ם הויז און ווירטשאַפט...

מאַי־טשין איז געשטאַנען מיט אַן אַראָפּגעלאָזענעם קאָפּ און געשוויגען... ער האָט פערשטאַנען אַז אַ גיפטיגע שלאַנג האָט זיך אַריינגעמישט אין זייער לעבען, זייער לעבען האָט זיך געבראָכען... שפּעטער האָט ער געזאָגט מיט גיפט:

— אָבער מוטער'ל, געבענטשט זאָל זיין אייער נאָמען, מוטער'ל מיינע! — אי־טאַי פערלאָזט דאָך קיינמאָל נישט אויף אַ רגע איהר שטיבעלע! — און צו דער ווירטשאַפט לאָזט איהר אַליין נישט צו! דו ווילסט דאָך אַליין דאָ זיין די גאַנצע באַלעבאָסטע?!

— גוט וואָלט אויסגעזעהן די ווירטשאַפט, ווען איך וואָלט איהר פערטרויען דיין ווייב, האָט מיט כעס אויסגעשריגען די אַלטע, און אַוועקגייענדיג פון זוהן, האָט זי אַ ברום געטון:

— נישט־קשה! איך וועל דיר אַליין ראַטעווען פון דיין צרה...

———

דער צונג פון אַ פרויענצימער האָט אַ שאַרף, וועלכע ראָסט קיינמאָל נישט!...

— האָסטו בעמערקט מאַי־טשין, האָט איהם איינמאָל געפרעגט די מוטער, ווי בלייך דיין אי־טאַי איז געוואָרען די לעצטע צייט?

— דאָס איז פון ליבע צו מיר, האָט געענטפערט מאַי־טשין.

— און פלעקען אויף איהר פּנים? — האָט ווייטער געפרעגט די אַלטע.

— דאָס זענען סמנים פון מיינע קושען.

— איהר פיגור ווערט פולער?

—דאָס איז דער סוד פון אונזער ליבע־

— וואָס מיינסטו דערמיט? — האָט ציפּטיג אויסגעשריגען די אַלטע.

— איך וויל דערמיט זאָגען, אַז דער בלומעלע לאָזט זיך פונאַנדער — האָט געענטפערט שמייכלענדיג מאַי־טשין: — און אינגיכען וועט מיין קליינינקע, רייצענדע ווייבעלע מיר בעגליקען מיט אַ יונגעל און אייך מאַכען פאַר אַ באָבען:...

— אומגליקליכער קינד מיינער — האָט געשאָקעלט מיט'ן קאָפּ די מוטער, — דיינע אויגען זענען בלינד פון ליבע און דו זעהסט גאָרנישט?... דו בעמערקסט אַפילו נישט אַז אי־טאַי האָט אַראָפּגעוואָרפען די קרוין, וואָס דו האָסט איהר אָנגעטון אויפ'ן קאָפּ אין טאָג פון אייער חתונה? — איצט פערדרייט זי שוין איהרע האָר אַרום אַ טשערעפּאַכעווער קאַם און פערקעמט זיך אַזוי ווי די וואָס זוכען אַ צווייטען מאַן!...

— צו וואָס דאַרף זי אַ צווייטען מאַן, אַז דער ערשטער לעבט ביי איהר, האָט זיך געפּרובט צולאַכען מאַי־טשין: — דאָס איז מעהר נישט ווי אַן אומשולדיגער קאַפּריז פון אי־טאַי! — זייט נישט אַזוי שלעכט צו מיין ווייבעלע מוטער'ל!...

— איך בין שלעכט צו דיין ווייבעל, צו אָט דער אויסוואורף, דו אומדאַנקבאַרער זוהן, האָט געקריצט מיט די ציין און געטופּעט מיט די פיס די מוטער: — „פאַר דער ליבע צו דיין ווייב לייג איך אַרויף אויף דיר מיין מוטערליכע קללה!" — דיין ווייבעל האָט אַ געליבטען! — האָט הויך אויסגעשריען די אַלטע...

— אָבער מוטער'ל, דאָס איז דאָך שוין רכילות, ליגען: — אי־טאַי גייט דאָך קיינמאָל נישט אַרויס אַ טריט ווייטער פון אונזער גאָרטען...

— איך בין מסכים מיט דיר, אַז זי גייט אין ערגעץ נישט אַרויס, טאָ זאָג מיר פאַר וועמען קאָכט זי אַלע טאָג, אין דער צייט ווען דו ביזט נישטאָ, — אַזעלכע שמעקענדיגע בלומען־טיי, באַקט קיכעלעך און פערשידענע נאַשעריי?

— פאַרוואָס נישט פאַר זיך אַליין? צו דען איז דאָס אַזאַ זינד, ווען אַ ווייבעל ליבט נאַשעריי? —

— פאַרוואָס איז זי דיר קיינמאָל נישט מכבד מיט די נאַשערייען און רופט קיינמאָל קיין געסט נישט?

— ווייל זי האָט ליב צו זיצען איינינקע אַליין...

— ניין! זי איז קיינמאָל נישט אַליין!

— וואָס ווילט איהר דערמיט זאָגען, מוטער'ל, האָט מיט אַ ציטערדיגען קול, קוים אַרויסגעשטאַמעלט מאַי־טשין.

— איך וויל דיר זאָגען, אַז אָפטמאָל געפין איך אויפ'ן טיש — אַש און ביקלעך טאַבאַק, פון די, וואָס מען רייכערט אין די קופּערנע פייפקעס...

— האָט איהר בעווייזען דערצו?..

— בעווייזען? — האָט איבערגעחזרט די אַלטע און טראַכטענדיג אַ רגע, האָט זי אַ ברום געטון: — בעווייזען? יאָ!

— אָך! ווען איך וואָלט געוואוסט, אַז אי־טאַי איז מיר באמת אומטריי?

— און וואָס וואָלסטו געטון, זוהן מיינער?

— איך וואָלט איהר אָהן שום רחמנות אַרויסגעריסען פון אונזער פאַמיליען־בוים — די פערפוילטע צווייגעל — וועלכע מען האָט איהם צוגעפּלאָנטען אין טאָג פון מיין חתונה. —

— שווער מיר אין דעם!

— אַ, געוויס שווער איך מיט'ן הייליגען שטויב פון מיין פאָטער!...

— גוט, אויב אַזוי קום היינט פאַרנאַכט גלייך, נאָכ'ן זון־אונטערגאַנג, — שטיל, אומבעמערקבאַר צום פענסטערל און דו וועסט זעהן...

— פערפלוכטע! האָט זיך מיט אַ קרעכץ אַרויסגעריסען ביים אויפגערעגטען פון [illegible] מאַי־טשין... און אַהין אַ זיי געוואַנד, האָט ער פערלאָזט זיין הויז...

———

ווערטער זענען אַזוי ווי אַ פייל, — „איינמאָל אַרויסגעלאָזענע, קעהרען זיי זיך שוין צוריק, נישט אום!".

דער אָווענד איז געקומען נאָכ'ן אומרוהיגען טאָג, נאָכ'ן טאָג וועלכען מאַי־טשין האָט מיט אַ פערביטערטער האַרץ פערבראַכט אין וויינען, די אייפערזוכט האָט זיין האַרץ אויף שטיקער געריסען, גענומען אַליין: — זיין ליבע, זיין פריינד... היינט ווער קען פערשטיין אַ פרויס נשמה? — זיין געליבטע מיט איין קלאַפּ האָט דאָס לעבען פון איהם אַוועקטע ווייבעלע, אין וועמען ער האָט געגלויבט, ווי אין אַ הייליגער, נאַרט איהם אָפּ מיט אַ אַנדערען?—

מאַי־טשין איינגעוויקעלט אין אַ פּלאַשט, איז ער אַזוי ווי אַ גנב אייבערגעקראָכען אין גאָרטען אַריין... מיט אַ בעהאַלטענעם שאַרפען שפּיז האָט ער זיך געגנבעט צווישען די ביימער... אַ קאַלטער שווייס האָט איהם בעגאָסען. ער האָט זיך קוים אויף די פיס געהאַלטען, ער האָט זיך געאיילט פאַר די צווייגען כדי נישט צו פאַלען. עס האָט איהם געקלאַפּט אַ צאָהן אָן אַ צאָהן...

— אָך און ווי!... אי־טאַי האָט נישט געשלאָפען!... איהר לאָמפּ, מיט אַ נידעריגען פייערעל האָט נאָך געברענט אויפ'ן קליינעם טישעלע... אין דער נאַכט־שטילקייט האָט מען געקענט הערען אַ שושקעריי, ציטערנדיג איבערגעריסען מיט אַ געלעכטער...

— איז דאָס מעגליך, אַז די אַלטע האָט אמת געזאָגט? נאָך איין טריט און ער וועט דעם „אמת" דעם שרעקליכען „אמת" דערזעהן... דאָס בלוט האָט גענומען רוישען אין די אויערען, דאָס האַרץ האָט געקלאַפּט שווער און לאַנגזאַם... אָט ווי אַזוי זי האָט איהם בעצאָהלט פאַר זיין געטרייע ליבע!... ער האָט דערזעהען:

אי־טאַי איז געזעסען אין איהר בעט — אַ הויליבקע, אַ דיניגקע, אַזאַ ווייסענקע און לעבען איהר איז געזעסען אַן אומבעקאַנטער מיט'ן פּנים צום פענסטער...

זיינע פערגרעבטע ברודנע הענט האָבען געצופּט איהר ברוסטעלע...

מאַי־טשין האָט מעהר נישט געקענט אויסהאַלטען: — ווי אַ צורייצטער טיגער, האָט ער זיך אַ וואָרף געטון אין שטיבעלע, אומוואַרפענדיג אויפ'ן וועג די טעפּ מיט די בלומען...

אי־טאַי האָט פון שרעק אַ געשריי געטון, און דער אומבעקאַנטער פרובט אַנטלויפען... אָבער מאַי־טשינג איז פלינקער פון איהם. ער האָט איהם אַ כאַפּ געטון פאַר'ן קלייד און מיט'ן גאַנצען אימפּעט אַריינגעשטאָכען דעם שפּיז ביז'ן סאַמע העפטעל...

אַ טויטער פאַלט דער אומבעקאַנטער אויפ'ן רוקען... ביים שיין פון נידעריגען פייערל בויגט זיך מאַי־טשין איין, אַ קוק צו טון דעם פּנים פונ'ם דערשטאָכענעם?!...

איינער אַ פילאָזאָף האָט געזאָגט:

„אָפטמאָל האַקט די צונג אָפּ דעם קאָפּ"...

— מאַי־טשינג האָט דערשטאָכען זיין אייגענע מוטער. — — — — — — — — —

— — — — — — — — — —

מאַי־טשינג איז געוואָרען אַ באָנזאַ און איז מתפלל פאַר זיין מוטער... אי־טאַי איז אַראָפּ פון זינען. זי לויפט איבער די גאַסען פון שאַנכאַי און פרעגט — צי האָט ווער נישט בעגעגענט איהר „געליבטע שוויגער"?...

א. סערער.

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז, 8 נאוועמבער 1931

דער פרצוף

פון רער ענדעציע

) אונרוהען און עקסצעסען אויף די הויכ-שולען אין ווארשא און קראקא דויערען שוין ווי לאנג, און ערשט איצט האט די מאראלישע שול-דיגע אין די דאזיגע בארבארישקייטען, די ענדע-קישע „גאזעטא ווארשאווסקא" אפגעדעקט איהר אמת'ען פרצוף, סאלידאריזירענדיג זיך אפען און אהן פארבעהאלטען מיט די פאסטולאטען און מיט דער טאקטיק פון דער האפערדיגער יוגענד. פאר דער „גאזעטא ווארשאווסקא" איז דאס אלץ, וואס עס קומט פאר אין די הויכשולען, א „בערעכטיגטער זעלבסטשוץ" געגען דער פעריודישונג פון די אוני-ווערזיטעטען און פון דעם פוילישען אינטעלעקטועלען לעבען". נאך מעהר, די פאדערונגען פון דער ענדעקישער יוגענד בנוגע אייגפיהרען נומרוס קלויזוס אויף אלע אפטיילונגען, און נישט ווי ביז איצט בלויז אויף מעדיצין און טעכניק, זענען „גאנץ מעסיגע". זיי זענען מעסיג דערפאר, ווייל זיי שטרעבען דאך נישט צו בעזייטיגען אינ-גאנצען די יודען פון די פוילישע שולען, נאר מען וויל בלויז „רעדוצירען זייער צאהל צום פראָ-צענט פון דער יודישער בעפעלקערונג אין פוי-לען". די דאזיגע שטרעבונגען, ענדיגט דער ענ-דעקישער ארגאן, זענען פולשטענדיג בערעכטיגט און געערעכט, און דעריבער „אונטערשטיצט די גאנ-צע געזעלשאפט די שטרעבונגען פון דער פוילי-שער יוגענד".

פאר דער דאזיגער וואס אנ'אמת, ציניש'ער אויפריכטיגקייט קומט דער „גאזעטא ווארשאווסקא" אנ'אויפריכטיגער דאנק. מיר ווייסען איצט, ווער עס שטעהט הינטער די כוליגאנעס, ווער עס זע'ען די מאראלישע שולדיגע אין די אונרוהען און ווער עס טראגט פאר זיי די פולע מאראלישע און פא-ליטישע פעראנטווארטליכקייט. דאס איז אפילו ביז איצט אויך נישט געווען פאר קיינעם קיין סוד, אבער איצט האבען מיר צו טון מיט אנ'אפענער און נישט צווייד'יטיגער ערקלערונג.

דער ציניזם פון דער ענדעציע רעכענט זיך לחלוטין נישט מיט אזעלכע קלייניגקייטען, ווי רעכט מעסיגקייט און קאנסטיטוציע. די דאזיגע לאזונגען זענען גוט, ווען מען קעמפט מיט דער רעגירונג פאר דער מאכט. אבער באלד ווי דער אפעטיט נאך מאכט טרעט אפ אויף א ווייל דעם אפעטיט נאך עפעס אנדערש, דאן געהען באלד צום טייוועל אלע דעקלאראציעס וועגען קאנסטיטוציע און רעכט-מעסיגקייט. אין גאנצען ארטיקעל, וואס איז גע-דרוקט אויפ'ן לייטענדען ארט, איז נישט פארהאן קיין איין ווארט פון דעם, וואס יעדער פאליטיש-זויגקינד דארף וואקסען אין פנים ארייין דער „גא-זעטא ווארשאווסקא" אלס ענטפער אויף איהרע אויס-פיהרונגען: און די קאנסטיטוציע,

די קאנסטיטוציע וואס גאראנטירט אלע בירגער אהן אויסנאם א פרייען צוטריט אין די לערן-אנשטאלטען פון דער מלוכה? דאס פרייע רעכט אויף וויסענשאפט? דער „גאזעטא ווארשאווסקא" איז אפילו נישט גע-קומען אין קאפ ארייין, אז מען דארף כאטש פרא-פארמא ענטפערן אויף דעם דאזיגען פארוואורף. אזוי ווי עס האנדעלט זיך וועגען „אפהיטען דעם פוילישען כאראקטער פון אונזערע לערן-אנשטאל-טען און וועגען דער צוקונפט פון אונזער אינטע-ליגענץ". האבען אזעלכע קלייניגקייטען, ווי געזעץ און קאנסטיטוציע בכלל קיין ווערט נישט...

און טאקע מיט דער דאזיגער בעציהונג צום אייזערנעם פונדאמענט פון דער מלוכה, ווי עס זענען די געזעצליכקייט און די קאנסטיטוציע האט די ענדעציע מעהר און בולט'ער פערראטען איהר אמת'ען פרצוף, ווי דאס וואלטען געקאנט טון איהרע ערגסטע שונאים. דאס איז נישט קיין מלוכה'שע פארטיי, ווי זי האלט אין איין בעהויפטען אין איהר קאמף געגען דער רעגירונג, נאר א דורכ-אויס שאוויניסטישע גרופירונג אין ערגסטען זין פון דאזיגען ווארט, וואס דענקט פיהלט און איז איינגעשטעלט אנטימלוכה'יש. עס איז פשוט אנ'-איראניע, ווען אט אזא מין פארטיי ענטוויקעלט איהרע פעהנער צום קאמף אין נאמען פון קאנ-סטיטוציע און געזעצליכקייט. אין קאמף געגען די יודען האט די ענדעציע פולשטענדיג ארויסגע-וויזען וואסער ווערט עס האבען פאר איהר אט די בעגריפען.

נ. ד.

לאקאטארען-שוץ געבראכען דורכ'ן סיים

אפגעווארפען דעם פארשלאג וועגען אויטאנאמיע פאר מזרח-גאליציען

סיים אנגעהויבען די דעבאטע איבער'ן בודזשעט

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים האט דעפ. יעשקע (ב. ב.) אין נאמען פון דער יורידישער קאמיסיע רעפערירט די ענדערונגען צום רעגירונגס-פראיעקט וועגען איינינע שינוים אין געזעץ וועגען לאקאטארען-שוץ.

קודם כל עקסמיסיעס טאר מען טאקע נישט מאכען. אבער קוים ווען מען דעם לאקאטאר געבי א „צווייטע דירה" (א בעראק) — איז די עקסמיסיע כשר.

ווייטער: אין מלוכה-געביידעס מעג מען מא-כען עקסמיסיעס, ווייל די מלוכה דארף צו האבען די דירות אויף... ביוראען.

צום סוף ביט דער רעפערענט צו: די פ.פ.ס.-ישע פראיעקטען שלאגט פאר די קאמיסיע אפצו-ווארפען ווייל איין טייל — די פראגע פון עקסמיס-יעס — איז שוין „דערלעדיגט" דורכ'ן רעגירונגס פראיעקט, און דער צווייטער טייל איז „נישט יושרדיג".

די פ. פ. ס. — זאגט דעפ. יעשקע — שלאגט פאר פערקלענערן דאס דירה-געלט פון די גרויסע הייזער. ווי אזוי קען מען מאכען אזא שריט: די ארימע לאקאטארען פון גרויסע הייזער בעפרייען פון דער צו שווערער לאסט פון דירה-געלט, און דיזעלבע לאקאטארען פון קליינע הייזער — נישט בעפרייען?

דעפ. זאמערשטיין („קאלא")

האט איז זיין רעדע אונטערגעשטיצט דעם רעגי-רונגס-פראיעקט און זיך ארויסגעזאגט געגען די אויסבעסערונגען פון דער יורידישער קאמיסיע. דערביי האט ער בעוויזען, אז די קאמיסיע פאר-שלאגען פערערגערען דעם לאקאטארען-שוץ: מ'וויזעני-טער לאקאטארען פון מלוכה-הייזער, וועלכע האבען ביז איצט געניסען פון לאקאטארען-שוץ, וועט מען איצט ד'רפען בארויבען.

דעפ. פוזשאק (פ. פ. ס.) טרעט אויך ארויס געגען דער „אויסבעסערונג", אז אין די רעגירונגס-הייזער זאל מען מעגען עקסמיטירען פון די דירות.

— כ'האב מורא — זאגט דעפ. פוזשאק — אז אין דער קאנסעקווענץ פון דער דאזיגער אויסבע-סערונג וועט די רעגירונג קומען צו דער

ליקווידאציע פון לאקאטארען-שוץ.

אויב מען מעג עקסמיטירען אין מליכה הייזער, מעג מען עקסמיטירען אין פריוואטע הייזער. מען דארף זיך משער זיין, אז מיר האבען דא צו טון מיט א שטילען אפמאך צווישען דער רעגירונג מיט די הויזווירטען.

א צינישע רעדע האט געהאלטען דער ענדעק אסאדא. ער האט דערקלערט גאנץ אפען, אז מען דארף בכלל אפשאפען דעם לאקאטארען-שוץ, ווייל אין אלע „א שטענדיגע" לענדער איז ער שוין בעגראבען... ווייטער וויל דער ענדעק מען זאל ביי דער געלעגענהייט אפשאפען דעם לאקאטארען-שוץ אין דירות ווי איין לאקאטאר ציהט זיך ארויס אפטרעטענדיג די דירה א צווייטען.

דער פראיעקט פון דער יורידישער קאמיסיע איז אנגענומען געווארען. אלע אויסבעסערונגען זענען אפגעפאלען. געבליבען אין פראיעקט איז בלויז דאס, וואס אנ'ארבייטסלאזער לאקאטאר קען היינט סיי ווי פונקט דורכ'ן געריכט.

נאכ'ן אפפארטיגען זיך מיט די לאקאטארען, גייט דער סיים אריבער צום פ.פ.ס.-ישען

פארשלאג וועגען אויטאנאמיע פאר מזרח-גאליציען

דער „אינסעל"-דעפוטאט זש. סטראנסקי האט אלס רעפערענט פון דער מעהרהייט פון דער אדמיניסטראציע-קאמיסיע פארגעשלאגען אפצוווארפען דעם פ.פ.ס.-ישען פארשלאג. דערביי האט ער בעוויזען, אז ס'איז גאר אונמעגליך אדורכצופיהרען אין מזרח-גאליציען א פונאנדערטיילונג צווישען פוילישקייט און אוקראינישקייט. פונקט אזוי האט ער אויך בעוויזען, אז די פאליאקען זענען „כמעט אין גאנץ מזרח-גאליציען" א מעהרהייט אדער לכל הפחות א גלייכער צד. פון עטליכע און פערציג פאוויאטען זענען, לויט זיין מיינונג, בלויז בערך 10 ריין-אוקראינישע. בנוגע דעם פ.פ.ס.-ישען פארשלאג מאכט דער רעפערענט א רמז, אז ער קומט אויפ'ן בעפעהל פון... בערלין.

נאך א דעבאטע איז דער פארשלאג אפגע-ווארפען געווארען.

אין אווענד האט דער סיים אנגעהויבען די

ערשטע לעזונג איבער'ן נייעם בודזשעט

דער פינאנץ מיניסטער יאן פילסודסקי האט געהאלטען אנ'עקספאזע, וואס האט געדויערט א שעה צייט. דאן האט געהאלטען א רעדע דעפ. סלאוועק, וועלכע האט געדויערט סך הכל 7 מינוט. ער האט געזאגט, אז זיין קלוב וועט אינטערשטי-צען אלע פארשלאגען פון דער רעגירונג, וואס האבען דעם צוועק צו ברענגען צו א גלייכגעוויכט אין בודזשעט, ער דריקט אויס זיין צופרידענקייט, וואס עס איז נישט פערקלענערט געווארען דער מיליטער-בודזשעט. ער זאגט אויך, אז זיין קלוב נעמט אויף זיך די גאנצע פעראנטווארטליכקייט פאר ענדערן די קאנסטיטוציע.

אינטערפעלאציע פון יודישע קאלא

וועגען וואוקס פון אנטיסעמיטיזם אין לאנד

ווארשא, 7 (טעלעפאניש פון אונזער קא-רעספאנדענט) אויף דער נעכטיגער זיצונג פון סיים האט דעפוטאט גרינבוים און זיינע חברים פונ'ם יודישען קאלא אריינגעטראגען אנ'אינטערפעלאציע צום פרעזעס פונ'ם מיניסטארען-ראט, וועגען דער פערשטארקטער אנטיסעמיטישער אקציע אין לאנד.

אין דער אינטערפעלאציע ווערט אנגעוויזען אויף א רייה פאקטען פון אנטיסעמיטישער העצע, וועלכע ווערט געפיהרט אי ווארט און אין שריפט דורך פערשידענע טיגע ארגאניזאציעס, וואס דעקען זיך מיט זעהר „פאטריאטישע נעמען". עס ווערט איבערגעפען דאס גאסען-בלעטעל „האכלא פאדוואָ-וועלסקיע", וועלכעס רופט אפען צו באיקאט און פאגראמען אויף יודען.

די מאכט טאלערירט און ווייזט אפט אפילו ארויס סימפאטיע די שילדינגע און דעם פערשטארק-טען אנטיסעמיטיזם. אלע טעזיסען פון דער אינ-טערפעלאציע זענען געשטיצט אויף פאקטען, וועל-כע זענען פראקטיקאליש בעשטעטיגט געווארען.

די אלע פאקטען בעווייזען, אז מען קען נישט די אנטיסעמיטישע ארויסטרעטונג'ן און פראפאגאנדע ווייטער טאלערירען אלס „אונשולדיג שפיל". עס איז קלאהר, אז די פליכט פון דער מאכט איז בעצייטענס אנצונעהמען די ענטשפרע-כענדע מיטלען געגען דער פערברייטערטער אנטי-סעמיטישער אגיטאציע, כדי צו פערהיטען די גע-פעהרליכע רעזולטאטען דערפון.

צוליב דעם אלעמען פרעגען די אינטער-פעלאנטען דעם פרעזעס פונ'ם מיניסטארען-ראט:
1) צי זענען אהם די פאקטען, וואס זענען דער-מאנט אין דער אינטערפעלאציע בעקאנט?
2) וואס האט ער בדעה אונטערצונעהמען, כדי אפ-צושטעלען די פערברייטערנדע אנטיסעמיטישע אגיטאציע אין לאנד און כדי אפצוהיטען פון די מעגליכע געפעהרליכע פאלגען פון דער דאזיגער אגיטאציע.

גראף העלסדארף פערמשפט אויף 6 חדשים

ער איז אנערקענט געווארען פאר שולדיג אין שטערען די רוה

בערלין, 7 (י. ט. א. טעלעגראפיש). היינט איז ארויסגעטראגען געווארען דער אורטייל איבער די אנפיהרער פון די אנטי-יודישע עקסצע-סען, וועלכע זענען פארגעקומען ראש-השנה אין בערלין.

די אנגעקלאגטע זענען אנערקענט געווארען פאר שולדיג נאר אין שטערען די רוה אין לאנד, אבער נישט אין אנפיהרען, גראף העלסדארף, ערנסט און בראנד זענען פערמשפט געווארען אויף 6 חדשים טורמע. די איבריגע צו 3 און 4 חדשים. איינער איז בעפרייט געווארען.

דווינסקער מלמדים געגען פוי-לישע ישיבה-בחורים

ריגא, (י. ט. א.) א שארפער שטרייט איז אויסגעבראכען צווישען דווינסקער מלמדים און די פוילישע ישיבה בחורים פון דער נאוואגרודקער ישיבה, וואס האט זיך לעצטענס אריבערגעטראגען קיין דווינסק.

די מלמדים בעשולדיגען די ישיבה-בחורים, אז זיי האבען ביי זיי צוגענומען זייער פרנסה און די 25 דווינסקער מלמדים זענען איצט געבליבען אהן ארבייט. די ישיבה בחורים טענה'ען ווידער, אז צוליב דעם הערשענדען קריזיס, זאגען זיך אפ די בעלי-בתים זיי אויסצוהאלטען אויף „קעסט" און באין ברירה זענען זיי געצוואונגען צו זוכען פרנסה. דער שטרייט האט ארויסגערופען א גרויסע פערביטערונג ביי ביידע צדדים.

די וויכטיגסטע מיטגלידער פון נייעם ענגלישן פארלאמענט

סטאנליי באלדווין · ראמזיי מאקדאנאלד · הערבערט סעמועל · נעוויל טשעמבערלען

לארד היילסהאם · לארד לאנדאנדערי · וואלטער רונסיימאן · סער דזשאן סיימאן

פריינד פון ציוניזם אין נייעם ענגלישען קאבינעט

לאנדאן, 7 (י. ט. א. טעלעגראפיש). אין נייעם ענגלישען קאבינעט איז אלס קאלאניען-מיניסטער בעשטימט געווארען סער קונליי ליסטער, זיין בעציהונג צום ציוניזם איז נישט בעקאנט. ער האט ביז אהער נישט געהאט קיין שום אפיציעלען אדער רעגירונגס-אמט. אין קאבינעט זענען אויך פערהאן, א חוץ הערבערט סעמיועל עטליכע אויפ-ריכטיגע פריינד פון ציוניזם ווי ארמסבי-גאר, ארטשיבאלד סינקלער און דער מיטגליד פון דער שאו-קאמיסיע העברי בעלפראן.

Wystawa Książki

w Gimnazjum Żeńskim

Towarzystwa żydowskich szkół średnich w Łodzi — **otwarta tylko jeszcze dzisiaj w niedzielę 8/X od 4—10 wiecz.**

Wstęp 30 groszy.

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער רעבע

נייער פאלקסבלאט

זונטאג 8 כה מרחשון תרצ"ב

נאוועמבער

זון-אויפגאנג 6.49
זון-אונטערגאנג 3.56

קאנפיסקירט דעם „נייעם פאלקסבלאט"

אויף דער פעראָרדנונג פון דער שטעטישער סטאראסטווע איז פרייטאג קאנפיסקירט געוואָרען דער „נייער פאלקסבלאט" פאר דער שילדערונג פון די ענדעקישע סטודענטען-עקסצעסען אין ווארשא.

דאנערשטאג — אַ זיצונג פון שטאט-ראַט

(אַ) דאָנערשטאָג, ד. 16 ד. ח. קומט פאר אַ זיצונג פון שטאָט-ראָט, אויף דער זיצונג וועט בעטראַכט ווערען די פראַגע וועגען בעשטימען 200 מיליאָנער זל. צום מויען די הילצערנע הייזלעך, ענדערען דעם טראמוואי-סטאטוט און אנדערע פראגעו.

נישט-צושטאַנד-געקומענע מי-טינגען און דעמאָנסטראַציעס

(2) אין צוזאמענהאנג מיט'ן 14-טען יאָהר-טאָג פון דער באָלשעוויסטישער רעוואָלוציע אין סאָוויעט-רוסלאַנד זענען נעכטען אין איניגע טיי-לען פון שטאָט געמאַכט געוואָרען פרובען צו אָר-גאַניזירען מיטינגען און דעמאָנסטראַציעס.

די דאָזיגע פרובען זענען דורך דער פאָליציי נישט דערלאָזט געוואָרען.

עס זענען דערביי אַרעסטירט געוואָרען 5 פערזאָן, וועלכע זענען, נאָכ'ן אויסלעגיטימירען זיך, ארויסגעלאָזט געוואָרען אויף דער פריי.

נייער הויפּט-דאָקטאָר אין קליניק אויף לאַגעווניצקאַ-גאַס

(2) אלס הויפּט-דאָקטאָר אין דעם קליניק אויף דער לאגעווניצקא 34/36 איז אָנשטאָט דעם אוועקגעגאנגענעם ד"ר פאלאקאָווסקי נאָמינירט געוואָרען ד"ר באַנאַשקעוויטש.

אפּטייקען
היינטיגע נאַכט-דיזשורען

(2) היינט ביינאַכט דיזשורירען: ה. דאנצער (זגערזשער 57), וו. גראשקאָווסקי (11 ליסטאָפּאַד 15), ס. גאָרפיין (פילסודסקיעגא 54), ס. באַרטאַ-שעווסקי (פיעטריקאָווער 164), ה. רעמבעלינסקי (אנדזשעיא 26), א. שימאַנסקי (פשעדבאָרזשניאַ 75).

פון האנדעלס-געריכט
„נאַדזאָרען" און אופאַדלאַשטשעס פערמעהרען זיך פון טאג צו טאג

נעכטען האָט דאָס האנדעלס-געריכט פער-עפענטליכט אנ'אויפאדלאשטש דער פירמע „ברידער פימאָווסקי" (פעטריק. 47).

אין אַפּריל 1930 האָט די פירמע בעקומען אַ „נאַדזור" אויף 3 חדשים. דער בילאַנס אויפ'ן 20 אַפּריל 1930 ווייזט אוף אַנ'אַקטיוו פון 325 194 זל. די פּאַסיווען מיט 130 טויזענד זל. ווייניגער.

אין דער צייט פון „נאַדזור" האָט די פירמע בעקומען פון געריכט אַנ'ערלויבניש צו רעגולירען איהרע חובות אויף 40 פּראָצ. אויסצוצאָהלען אין לאַנגטערמיניגע ראַטעס. די פירמע האָט אָבער באַלד די ערשטע ראַטע נישט געצאָהלט. דאָס געריכט האָט דעריום דער פירמע פערעפענטליכט אַנ'אויפאדלאַשטש. דער טערמין פון צייטוו. פער-עפענטליכען דעם אופאַדלאַשטש, איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 12 אָקטאָבער. די גפּאַלענע זענען געשטעלט געוואָרען אונטער פאָליצייאישער אויפזיכט.

* * *

אויף דער זעלבער זיצונג, איז פערעפענט-ליכט געוואָרען אַנ'אופאדלאַשטש דעם בעקערייי-בעזיצער און מעהל-סוחר גוסטאַוו בעק (זשגאָווסקאַ 23). דער געפאַלענער איז געשטעלט געוואָרען אונטער פאָליצייאישער אויפזיכט.

* * *

די פירמע „איליא מארגאלינ'ס יורשים" פאַבריק פון וועב-שטול-צודאַטען (וואָלטשאַנסקאַ 103), האָט איינגעגעבען אַ ביטע וועגען אַ נאַדזור אויף 3 חדשים. אין דער ביטע ווערט אָנגעוויזען, אַז דאָס געשעפט האָט שטאַרק געליטען פון דעם אייגענטימער'ס טויט, די עיקר סבה, איז געווען דער באַנקראָט פון דער לאָדזער האַנדעלס-באַנק, וואו די פירמע האָט לאָקירט איהרע קאַפּיטאַלען.

דער בילאַנס אויפ'ן 1-טען נאָוועמבער ד. י. ווייזט אויף די אַקטיווען אויף אַ סומע פון 431,750 זל. און שטייגט איבער די פּאַסיווען מיט אַ סומע פון 169.456 זל. אין סאַנאַציע-פּלאַן, זעהט די פירמע פאָר צו בעצאָהלען די חובות אין פולע 100 פּראָצענט.

* * *

ווי מ'טיילט אונז מיט זענען נעכטען פער-קויפט געוואָרען אויף אַ ליציטאַציע אַלע אומבע-וועגלכע נימער, וואָס האָבען געהערט צו דער פירמע „נאַנסקי און ענגעלמאַן, וועלכע איז מיט אַ צייט צוריק פערעפענטליכט געוואָרען אַנ'אופּאַד-לאַשטש. ס'גאַנצע פערמעגען איז פערקויפט געוואָ-רען פאַר אַ סומע פון 60,000 זל. דער פּאַקטישער ווערט פון דעם פערמעגען איז אַ פיל העכערער

* * *

נעכטען האָט דאָס געריכט פערעפענטליכט אנ'אופאדלאַשטש דער פירמע „שמואל בוכווייץ", פּערפומעריע (פּעטריק. 22). דער טערמין פון צייטוו. פערעפענטליכען דעם אופאַדלאַשטש איז בעשטימט געוואָרען אויפ'ן 22-טען אָקטאָבער 1931. דער געפּאַלענער סוחר איז געשטעלט געוואָרען אונטער פאָליצייאישער אויפזיכט.

* * *

די פירמע „הוגאָ גיטעל", כעמיקאַליען-פאַב-ריק (וואָלטשאַנסקאַ 117) האָט זיך געווענדעט צום געריכט מיט אַ ביטע וועגען אַ „נאַדזור" אויף 3 חדשים.

דער בילאַנס אויפ'ן 31-טען אָקטאָבער שליסט זיך מיט דער סומע פון 157.758 זל. די אַקטיווען שטייגען איבער די פּאַסיווען מיט אַ סומע פון 57.037 זל.

* * *

דעם פּלוש-פאַבריקאַנט בעריל פלאַמענבוים (פּעטריקאָווער 56) איז אין דעצעמבער 1930 פער-עפענטליכט געוואָרען אַנ'אופאדלאַשטש. אויף אַ זיצונג פון די בעלי-חובות, האָט די פירמע פאָרגע-לעגט צו רעגולירען אויף 6 פּראָצ. דאָס געריכט האָט די רעגולאַציע נישט בעשטעטיגט. דאָס גע-ריכט האָט בעשלאָסען צו רופען אַ פערזאַמלונג פון די בעגלויביגע, כדי אויסצוועהלען אַ סינדיק.

דער מערדער קארעליצקי
זאל געשטעלט ווערען פאר א שטאנד-געריכט

(ב) עהערגעכטען האָט דער אויספאָרשונגס-אַמט בעקומען אַנ'אויפטראַג פון פּראָקוראָר פון קרייז-געריכט, ד"ר מאַרקאָווסקי, אַז די אויספאָר-שונג פון דעם אַרעסטירטען מערדער פון באַלעס-לאַוו מילער'ן, ליאָוואַ קאַראַליצקי, זאָל געפיהרט ווערען אויף אַ דרינגענדען אופן.

ד"ר מאַרקאָווסקי האָט דערביי אויפגעקלעהרט, אַז די אויספאָרשונג פון איטליכען מאָרד-פאַל מוז, לויט די איצטיגע תקנות פון געזעץ, געפיהרט ווע-רען אין אַ שנעלען, דרינגענדען טעמפּאָ.

די פאָליצייאישע אויספאָרשונג איז שוין פערענדיגט געוואָרען, און די אַקטען זענען אי-בערגעגעבען געוואָרען דעם אויספאָרשונגס-ריכטער זגלישינסקי, וועלכער פיהרט די ווייטערדיגע אויס-פאָרשונג אויפ'ן דרינגענדען אופן.

אין שייכות דערמיט אַנבעלאַנגט עס איצט בלויז דעם אויספאָרשונגס-ריכטער, צי וועט ער דעם ענין איבערגעבען אין אַ געוועהנליכען גע-ריכט, צי אין אַ שטאַנד-געריכט.

אין פאַל, ווען קאַראַליצקי זאָל געשטעלט ווע-רען פאַר אַ שטאַנד-געריכט, דראָהט איהם אַ טויט-אורטייל, מחמת דאָס געזעץ זעהט פאָרויס טויט — פאַר טויט.

מחמת דעם, וואָס די ערקלעהרונגען פון די עדות זענען זיך איינע די אַנדערע סותר, ווייל איניגע האָבען ערקלערט, דאָס קאַראַליצקי האָט דער-מאָרדעט מילער'ן נישט אויס זעלבסט-שוץ-טעמים און אַנדערע ערקלערען להיפוך, אַז יאָ, שיצענדיג זיך פאַר דער טויט-סכנה, איז נישט אויסגעשלאָסען, אַז דער פּראָקוראָר וועט, נאָכ'ן פערענדיגען די אויספאָרשונג, נישט איבערגעבען דעם ענין אין קרייז-געריכט צו פערפיהרען אַ שטאַנד-געריכט, נאָר ער וועט עס איבערגעבען, כדי צו דערפיהרען אַ גענויע, דעטאַלע אויספאָרשונג.

פאַר דער פאָליציי און פאַר דער אויספאָר-שונגס-מאַכט. האַלט דערוויל קאַראַליצקי אין איין מענה'ן, אַז ער האָט ערמאָרדעט אויס זעלבסטשוץ, הגם עס האָט זיך געפונען איין עדות, וועלכער האָט ערקלעהרט, אַז קאַראַליצקי האָט אויסגעשאָסען פון דער מאַש אַרויס בעת ער האָט זיך אַרומ-געקריגט מיט מילער'ן...

קאַראַליצקי זיצט אין טורמע אויף קאָפּערני-קאַ גאַס, אין אַ בעזונדער קאַמערל פאַר געפעהר-ליכע פערברעכער – אין דעמזעלבען, וואו עס זענען געזעסען דער שרעקליכע רוצח כטאַניסלאַוו לאַניוכאַ און דער שפּעטער אויפגעהאַנגענער מער-דער פון ווינער גאַס, אדאַם פּאַגאַס.

אין די נאָהענטסטע טעג וועט בעקאַנט ווערען צי וועט קאַראַליצקי שטיין פאַר אַ געוועהנליכען, צי פאַר אַ שטאַנד-געריכט, וואָס וועט דעצידירען וועגען זיין לעבען און טויט.

*

אין דער אויספאָרשונגס-פאָליציי איז איינ-געפלאָסען אַ רייה אַנקלאַגעס פון היגע שילער און שילערינס וועגען דעם, אַז ער האָט ביי זיי אויס-געפּרעסט געלד.

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פוטער-אַפערע,

וואָס איז פערעפענטליכט געוואָרען אין די צייטונגען קלערען מיר אויף, אַז דער ענין פון פאַלשען אָפּאַטאָווער פוטער איז געוואָרען גענצליך ליקווידירט און די שולדיגע זענען צוגעצויגען געוואָרען צו פעראַנטוואָרטליכקייט. מיר שטעלען פעסט, אַז אויפ'ן לאָדזער מאַרק געפינט זיך איצט די איינציגע

אָריגינעלע אָפּאַטאָווער פוטער

פון דער איבעראַל בעקאַנטער קוואַליטעט. די אָפּאַטאָווער פוטער איז „פּאַסטעריזירט" מיט דער שוץ-מאַרקע „M.S.D." און איז צו בעקומען אין ערשטקלאַסיגע דערנעהרונגס-און פוטער-געוועלבער.

Mleczarnia Spółdzielcza OPATÓW.

דריי יודישע מארק-שטעהער פערוואונדעט געווארען
בעת א געשלעג אויף לעאנארד'ס פלאץ

(א) אויף לעאָנאַרד'ס פּלאַץ איז אויסגעבראָ-כען אַ געשלעג צווישען די מאַרק-סוחרים. מ'האָט זיך געשלאָגען מיט מעסער'ס און אייזענס, פון וואָס די מאַרק שטעהער'ס יאַן זאַגראַדזשינסקי, אַנדזשעי וואָזשניאַק, אברהם קורעק, לייזער פורעק און יעקב פינקעלשטיין זענען פערוואונדעט געוואָרען.

אין פער'כישופטען קרייז
צי וועט ברויט טייערער ווערען? צי וועט ברויט ביליגער ווערען?

(2) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן סכסוך אין די בעקערייען האָט די צעניק-קאָמיסיע ביים מאַגיס-טראַט איינגעלאַדענט דעם בעקער-צעך אויף אַ קאָנפערענץ, וואָס דאַרף פאָרקומען אין מאַגיסט-ראַט מאָנטאָג, 10 אינדערפריה.

די צעניק-קאָמיסיע שטעלט פעסט און איז בטריף, אַז דאָס איינפיהרען לוינען-רעדוקציע אין די בעקערייען, צווינגט זי צו דורכפיהרען אַ נייע קאַלקולאַציע פאַר געבעקס, און צו ביליגער מאַ-כען עס.

דערייבער איז עהערנעכטען אין אָוונד פאַר-געקומען אין לאָדזער בעקער-צעך אַ בעראַטונג פון דער פערוואַלטונג, כדי אָנצונעהמען אַ שטעלונג אין בעצוג צו דעם בריף פון דער צעניק-קאָמיסיע.

די פערזאַמעלטע האָבען פעסטגעשטעלט, אַז דאָס טייערער ווערען פון מעהל צווינגט די בע-קערס צו העכערען דעם פּרייז פון ברויט, אָדער צו פערקלענערען די אַרבייטס-לוינען.

דער ענין סכסוך מיט די געזעלען איז דערי-בער געבליבען שטיין אויפ'ן טויטען פּונקט ביז מאָנטאָג, ד. ה. ביז נאָך דער מאָנטאָגדיגער קאָנ-פערענץ אין מאַגיסטראַט.

לאָדזער יודישער קאַמעראַל-טעאַטער

אלעע 1-טער מאי 2. דירעקציע: ד"ר צעלמייסטער

לעצטע 3 גאַסטראָלען!

גאַנץ לאָדז, פון באַלוט ביז נייערס מאַרק, רייך און אָרים, יונג און אַלט, קינדער אין די וויגען, 100-יאָהריגע זקנים, אָרטאָדאָקסען און בעא-אסימילא-טאָרען פּראָלעטאַריער און האַנדווערקער, און יודען וואו ווילצי פעקלעך.

אַלע ווי איין מענש לויפען אין קאַמעראַל-טעאַטער נאָך „די גרויסע ירושה"

היינט, זונטאג, ד. 8-טען, 9 אָוונד מיט'ן אַנטייל די ליבלינגע פון גאַנץ פּוילען

דינה האַלפּערן און סעם בראַנעצקי

און אונזער גלענצענד אַנסאַמבל. אונזער שלאַגער, וואָס גאַנץ לאָדז רעדט וועגען דעם

„די גרויסע ירושה"

אין 3 אַקטען מיט געזאַנג און טענץ פון עס-בע.

צום שלוס אונזער ריזען-דיווערטיסמענט

„אין א ווינקעל פון בראַזיליען"

וואָרט-און טאַנץ-סקעטש פון עס-בע. מוזיק-ד. בייגעלמאַן, אויסגעפיהרט דורך דינה האַלפּערן, סעם בראַנעצקי און מ. שאַדראָווסקי.

צווישען אַנדערע נומערן אַנ'עכט שפּאַנישער טאַנגאָ בעגלייט דורך דער האַרמאָניע עדמינסטער. לייטונג: ר. מאַרסאַלאַוו. דיריגענט: ד. בייגעלמאַן.

היינט, זונטאג, דעם 8. נאוועמבער ד. י. 2 אזייגער נאכט. קומט פאר אויפ'ן ספּאָרט-פּלאַץ פון W.K.S. (האַלערס פּלאַץ)

א פוסבאל-מעטש לטובת ארבייטסלאזע

Kolegjum Sędziów — Prasa

בענויערעס אין די אפישעו. בענויערעס אין די אפישעו.

שוין קינדערצעטנס אין „SPLENDID"

צום 1-טען מאל אין לאדז!

א גרויסע דראמע פון יודישען לעבען אין אמעריקא
100% קלאנג-פילם

אין דער יודישער שפראך א. ט. א. ט.

אייביגע נאראנים

אויסער'ן פראגראם:
„אוי, א דאקטאר"
אויסגעפיהרט דורך דעם בריהמטען יודישען 1-טען קאמיקער

מנשה סקולניק

„יודישע לידער" געזונגען דורך דעם זמעריק. חזן לואים וואלדמאן.

בעקאנטמאכונג.

דערמיט מאכען מיר עפענטליך באקאנט, אז די לעצטענס פערשפרייטע קלאנגען דורך אומפער־אנטוואָרטליכע עלעמענטען, אז דער מ רק ווייך לעאנארד'ס פלאץ האט געזאלט ווערן — זיינען פאלש און ווערען שטימט נישט מיט'ן אמת. דער מארק וועט ווייטער זיין אפען צום געברויך פון דעם ג. פובליקום. אויף וואס דער מאגיסטראט האט ארויסגעגעבען א קאנצעסיע לויט Nr. 1210/31 פונ'ם 22/9.31. פאר פערשפרייטען פאלשע קלאנגען וועלען די שולדיגע ציגעצויגען ווערען צו געריכט־ליכער פעראנטוואָרטליכקייט.

Sukcesorowie Ernesta Leonhardta
( ) F. Leonhardt. 7507

ווער ווייסט?

פערגאנגענעם דינסטאג אין דער פריה, איז ארויס פון דער היים דער 30 יעהריגער שמשון פישמאן (לעשנא 42) אן ארבייטסלאזער מאלער, ער האט געזאגט, אז ער געהט דאווענען און איז מעהר נישט צוריקגעקומען.

זיינע סימנים: א ברונעט, טראגט א שווארצען פאלטא און א העלען הוט.

ווער ס'ווייסט עפעס וועגען איהם, ווערט געבעטען מודיע צו זיין צו יענקעל פישמאן לעשנא 42.

נ"ע חיים דוב (בער) לובאצינסקי

שבת פארטאג איז נאך קורצע און שווערע ליידען געשטארבען דער לאנג יעהריגער פיש־סוחר און הויז־בעזיצער חיים דוב (בער) לובאצינסקי.

נעכטען, שבת צו נאכט, איז אין לאדזשער פיש־סוחרים פעראיין (פאמארסקא 18) שטאטגעפונען געווארען א טרויער־זיצונג, אויף וועלכען ס'איז בעשלאָסען געווארען אנטיילצונעהמען מיט דער לויה.

דער פערשטארבענער איז געווען א טעטיגער מיטגליד אין א גאנצע רייה פילאנטראפישע פעראיינען. דער טויט האט אין די קרייזען פון דעם פערשטארבענעם ארויסגערופען א טרויער.

ת. נ. צ. ב. ה.

בריף אין רעדאקציע

חשובע רעדאקציע!

דערלויבט אונז אין אייער צייטונג צו מאכען פאלגענדע פעסט־שטעלונג.

אין אייער צייטונג פון דעם 5 נאוו. מבייר ד. י. ווערט אין דער נאטיץ „דער קאנפליקט אין די בעקערייען" געזאגט, אז די ארבייטער־פארשטעהער האבען אויפ'ן פארשלאג פון די אינטערעסענטען צו רעדוצירען די לוינען אויף 15 פראצענט ציגעזאגט צו געבען אן ענטפער אין לויף פון דער היינטיגער וואך.

מיר שטעלען דערמיט פעסט, אז דאס שטימט נישט מיט'ן אמת, ווייל אויף דעם פארשלאג פון די ארבייטסגעבער צו ענדערן דעם ביז איצטיגען לוין מיט א רעדוקציע פון 15 פראצענט האבען די ארבייטער־פארשטעהער פערלאזט די קאנפערענץ דערקלערענדיג, אז מיר האבען נישט בדעה איינ־צוגעהן אויף א וועלכען עס איז ענדערונג פון די לוינען, וועלכע האבען ביז לעצטענס עקזיסטירט.

מיט דאנק

די פערוואלטונג פון פראפ. פעראיין פון דערנעהרונגס אינדוסטריע אפטיילונג 1, לאדזער יודישע סעקציע

לאכמאן נעמט סחורה „נא ראטי" און לאכט פון די סוחרים...

ער פערקויפט דאס „פעקעל" און איז עוקר פון לאדז

(א) דער האנדעל אויף ראטעס איז איצט זעהר פאפולער. לוזער לאכמאן (פולנאצנא 3) האט אויך גענומען אויף ראטעס. און גענומען האט ער וואס ס'האט זיך נאר געלאזט, סחורה, מעבעל, מוזיק־אינסטרומענטען. ביזשוטעריע א. ד. גל. די ראטע־סחורה האט לאכמאן פערקויפט בחצי הנם, און אז די ראטע־סוחרים זיינען געקומען נאך געלד, האט זיך ארויסגעשטעלט, אז מ'איז נישטא נישט די סחורה, נישט דאס מעבעל, נישט קיין מוזיק אינסטרומענטען, און דאס ערגסטע איז, וואס לאכמאן האט זיך אויך אויסגעלאכט — ער איז ענט־קומען צוזאמען מיט די סחורה אין דער ווערט פון 18 טויזענד זל.

די סוחרים האבען דעם ענין איבערגעגעבען דער אויספארשונגס מאכט.

סעגאלאוויטש־פריהמארגען

היינט 12 אזייגער אין „קאמעראל־טעאטער"

היינט 12 אינדערפריה קומט פאר דער ליטעראַרישער פריהמארגען פון דעם פאפולערען און בעליבטען דיכטער ז. סעגאלאוויטש, וועלכער האט זיך שוין, אגב, פארייאהרען קונה־געווען אין לאדז, אלס אויסגעצייכנטער פרעלעגענט און זעהר אינטערעסאנטער דערציילער.

דאס מאל וועט אונזער חשוב'ער גאסט איבערגעבען זיינע וואנדער־איינדרוקען פון פאריז און לאנדאן, וועגען דעם יודישען לעבענס־שטייגער דארטען א.א.וו.

חוץ דעם דאזיגען רעפעראט, אדורכגעוועבט מיט פיינעם לוזים און הומאר, וועט דער דיכטער נאך לייענען א רייה פון זיינע נייע און אלטע הומאריסטישע דערציילונגען.

דער סעגאלאוויטש־פריהמארגען האט ארויס־גערופען גרויס פעראינטערעסירונג אין די ברייטע קרייזען פון דער היגער אינטעליגענץ.

קאנטראלע אין די יאטקעס

(2) די טעג וועט מען אנהויבען צו קאנטראלירען דאס פלייש פון א שלעכטער גאטונג, וואס ווערט פערקויפט אין פערשידענע יאטקעס צו הויכע פרייזען, און וואס שטאמט פון געהיימער שחיטה

פון די העברעאישע אווענד־קורסען

ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע

עס האבען זיך אנגעהויבען די למודים אויף די העברעאישע אווענד־קורסען ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע. עס זיינען געעפענט געווארען קורסען פאר אנפענגער און אוואנסירטע, עס ווערט אויך געעפענט א העכערע גרופע פאר ליטעראטור און תנ"ך. די לעקציעס ווערען געפיהרט דורך אנגעזעהענע פעדאגאגישע קרעפטען. איינשרייבונגען אין אלע גרופען ווערען ווייטער אנגענומען אין ציוניסטישען ביורא, שרודמייסקא 29.

פון קינא „בייקא"

אין קינא־טעאטער „בייקא" ווערט איצט גע־שפילט מיט גרויס ערפאלג די זעהר ריהרענדע דראמע א.נ. „אויף די כוואליעס פון ליידענשאפטען" אין וועלכע עס נעמען אנטייל די וועלט־בריהמטע פילם־ארטיסטען אימא רינא און וולאדזשימיערזש גיידראָוו.

ר. איזראעל.

קאפערעלע

(14

א סענסאציאנעל־ערטישער ראמאן פון דער לאדזער ווירקליכקייט

— עפעס שרעקליכעס, האט לאלא געיאמערט, פערעלע דו קענסט דיר גארנישט פארשטעלען.

— אבער דאך, וואס איז געשעהען, זאג שוין.

— האנקא... לעבט נישט מעהר.... שרעקליך... פערעלע שרעקליך....

— וואו? וואס? ווי אזוי? דערציילט לאלא, האט פערעלע געזאגט מיט טרעהרען אין די אויגען.

— מיר אליין ווייסען נישט, ווי אזוי דאס איז געשעהען. זי איז ארויסגעגאנגען פון דער היים געזונד און פריש, פרעהליך און מונטער. זי האט געזאגט, אז זי געהט צום דאקטאר גאלד, כדי צו אונטערזוכען איהרע אויגען. דאס איז געווען ארום 5 אין אווענד. 7 א זייגער איז זי גע־פאלען אויף זשעלאזני בראמע גאס א טויטע, דער דאקטאר ערקלערט, אז זי האט בעקומען א געהירן־שלאג.

— נישט מעגליך, האט פערעלע געוויינט, נישט מעגליך.

לעאן איז געשטאנען, דאס מויל האלב גע־עפענט, בלייך ווי די וואנד און קיין ווארט נישט געקענט ארויסרעדען.

— וואו געפינט זי זיך איצט, ארימע האנקא, האט פערעלע געיאמערט.

— מ'האט איהר טויטען קערפער אוועקגעפיהרט אין פראזעקטאריום. די פאליציי וויל זי פאלמעסען, ווייל זי האט מורא, אז דא איז נישט געווען הוילער צופאל.

— וואס דען האט דא געקענט פאסירען, האט פערעלע געפרעגט, איבער'חזר'נדיג יעדעס ווארט.

— איך ווייס גארנישט פערעלע, גארנישט, איך קען נישט קומען צו זיך, האט לאלא געוויינט.

לעאן, וועלכער איז ביי דער גאנצער סצענע גע־שטאנען בלייך ווי קרייד, האט מיט א ציטערדיגער שטים זיך אנגערופען:

— מ'דארף ערלויבען, אז די פאליציי זאל זי פאלמעסען.

— וואס זאל דאס בעדייטען, האט פערעלע געזאגט, האסט עפעס א פערדאכט?

לעאן האט זיך קוים געהאלטען אויף די פיס. ער האט זיך געוואקעלט, אזוי ווי ער וואלט געווען שיכור, ער האט געפלאפלט מיט דער צונג, אבער מ'האט גארנישט פערשטאנען, וואס ער וויל זאגען. ביסלעכווייז האט ער זיך אבער גע־שטארקט און ארויסגעשטאמעלט.

— זיכער האב איך א פערדאכט, דא איז עפעס נישט אין ארדנונג.

— פארוואס מראכסט דו אזוי לעאן, האט פערעלע איהם אנגעגריפען ביי די האנד, בעמער־קענדיג, אז ער איז נאהענט פון חלשן.

— דערפאר ווייל צוויי מענשען, האבען גע־וואוסט וועגען וואס און וואוהין האנקא איז גע־גאנגען. זיי האבען געוואוסט אויך, אז מיט איהר האט עפעס פאסירט אדער ס'האט עפעס געוואלט פאסירען.

— איך פערשטעה אייך נישט, פאניע דרייהארן, האט לאלא געזאגט, ווישענדיג זיך די טרעהרען, וואס האבען אהן אויפהער זיך געיאגט איבער יאיהרע בלייכע באקען, צי מיינט איהר, אז ס'איז איבער מיין שוועסטער בעגאנגען געווארען א פער־ברעכען, אבער פארוואס, ווער האט עפעס געהאט צו איהר, ווערמען האט זי שלעכטס געטהון.

— דאס איז שוין א גאנץ אנדערע זאך, אויב ס'זאל זיך ארויסווייזען, אז ס'איז טאקע בעגאנ־גען געווארען א פערברעכען, שטעהט דער אמת'ער שולדיגער דא פאר אייך.

— לעאן, בערוהיג זיך, בעזין זיך, וואס דו רעדסט, האט פערעלע געפרובט אויסצומיידען דראמאטישע מאמענטען. זי האט זיך שוין אנגעשטויסען. אז לעאן האט עפעס א שטארקען פערדאכט. און אז אויב ס'איז פארגעקומען א פערברעכען שטעהט עס אין צוזאמענהאנג מיט דער שליחות, וואס לעאן האט אדורכגעפיהרט דורך האנקא און וועגען וועלכען ער האט איהר נישט געוואלט דער־צעהלען.

— געוויס בין איך נישט דער דירעקטער פער־ברעכער, האט לעאן געזאגט, רייסענדיג זיך זיינע לאנגע שווארצע האר, אבער איך האב א שייכות, דערצו, דאס האב איך זי געשיקט אין די הענד פון מלאך המות, דאס האב איך זי געשטויסען אין די ארעמס פון טויט.

לאלא האט אויפגעהערט צו וויינען, זי האט אויפגעהויבען דעם קאפ, מיט גרויסע אויגען גע־קוקט דאס אויף לעאנען און דא ווידער אויף פע־רעלען, זי האט געוואלט דערזעהען, וואס דא קומט פאר, וואס פארא שייכות קען האבען לעאן דרייהארן דער דזשענטעלמען, דער, וואס איז געווען גע־ווארען פאר אייבעס פון די בעסטע און עדעלסטע אין קרייז פון זייערע בעקאנטע, צום טויט פון איהר טייערער און ליבער שוועסטער.

זי האט אבער אויף איהרע בליקען קיין ענט־פער נישט בעקומען. איהר שפאנונג האט דער־גרייכט ביז צו דער העכסטער מדרגה. זי האט אפגעווארט עטליכע סעקונדען, אפשר וועט דאך אימיצער זיך אנרופען מיט א ווארט, אבער אומ־זיסט. לעאן האט זיך געדרעהט הין און צוריק איבער'ן צימער, אזוי ווי א צורייצטער לייב איבער זיין פערמאכטער שטייג. פערעלע איז געווען אין פערלעגענהייט. זי איז צוגעגאנגען צו לאלאן, א־רומגענומען זי געקושט אין קאפ, און פנים און שטיל געזאגט:

— לאלא, לאלינקע, איך פערשטעה דיך זעהר גוט, איך פערשטעה דיין וועהטאג און צער, אבער גלויב מיר, אז מיין וועהטאג און צער איז נישט קלענער. דאס אלץ, וואס לעאן דרייהארן האט דא געזאגט, דארפסט דו נישט נעהמען ערנסט. דאס אלץ איז געזאגט געווארען אין א מאמענט פון גרעסטער אויפרעגונג און איבערראשונג, צו־ליב דער טראגישער בשורה. אזעלכע זאכען דאר־פען בעטראכט ווערען אין דער פולסטער רוהיגקייט און מיט דער גרעסטער איבערלעגונג.

לאלא האט כמעט ווי נישט געהערט וואס פערעלע רעדט צו איהר. איהרע געדאנקען זענען שוין פולשטענדיג בעהערשט געווען פון דעם צוויי־פעל, וואס דרייהארן האט איהר אריינגעבענגט.

— געוויס, האט זי זיך געטראכט, און דאן הויך געזאגט, געוויס איז דא פארגעקומען א פער־ברעכען, איצט איז פאר מיר פולשטענדיג קלאר, באלד אין דער ערשטער מינוט האב איך געהאט א צווייפעל, ווי אזוי איז דאס מעגליך, האנקא איז שטענדיג געווען א געזונדע. היינט פון איבער־דער־פריה אן איז זי געווען אין א גאר זעלטענער און אנ'אויסנאמסווייזער גוטער שטימונג, וואס איז עפעס מיט אמאל א געהירן־שלאג? ביי אזא יונ־גען מענשען דערצו. זיכער מוז די זאך אויפגע־קלעהרט ווערען, איהר פאניע דרייהארן, ווייסט עפעס וועגען דעם און אייער חוב איז צו דער־צעהלען....

לעאן האט א ציטער געגעבען, ער האט שוין חרטה געהאט דערפון, וואס אין מאמענט פון דער גרעסטער אויפרעגונג, האט ער זיך ארויסגעכאפט מיט ווערטער, וועלכע ער האט נישט געדארפט זאָ־גען, ווייל אויב ער זאל דארפען דערצעהלען וועגען זיינע השערות מכח דעם דאזיגען ענין, וועט ער ציהען אויף זיך א גרויסען אומגליק. פון דער צווייטער זייט, מוז אבער דער ענין טאקע קלאר ווערען, ווייל אויב ס'איז פארגעקומען א פערברע־כען טאר זי נישט פערדעקט ווערען.

פערעלע איז צוגעגאנגען צו לעאנען, איהם געגלעט איבער'ן קאפ און זיך געבעטען.

— לעאן בערוהיג זיך א ווייל און דאן דער־צעהל אלץ וואס דו ווייסט וועגען דעם, דו וועסט זיך אראפנעמען פון הארצען און דיר וועט אויך לייכטער ווערען.

לעאן האט דערפיהלט די ווארימקייט פון פע־רעלעס קערפער, ער האט דערפיהלט איהר נאהענט־קייט צו זיך, ער האט זיך צוגעטוליעט צו איהר, איינגעגראבען זיין קאפ אין איהרע ברוסטען און אנגעהויבען יאמערליך צו וויינען.

(פארטזעצונג קומט)

מיט זאלץ-זויער אין די אויגן

איז דאס פערפיהרטע מיידעל מקבל פנים דאס יונגע פאר-פאלק

(2) אויף נאווראט 45 וואוינט, אלס סובלאקאטאר דער סעזאן-ארבייטער לעון סלאמאווסקי.

מיט עטליכע יאהר צוריק האט ער געהאט נאהענטע בעציהונגען מיט א געוויסע יוזעפא פאוולקיבנא.

שפעטער האט ער זיך אבער בעקאנט מיט רעם סטרוזש'ס טאכטער פונ'ם זעלבען הויז, לעאקאדיא כאינאצקא, מיט וועלכער ער האט זיך פערלאבט, איבעררייסענדיג אינגאנצען די בעציהונגען מיט דער פאוולאקיבנא.

נעכטען איז פארגעקומען סלאמאווסקי'ס „שלוב", און אז דאס יונגע פארל מיט'ן אלטען כאנאצקי זענען ארויס פון „קאשטשאל", האט זיי בעגעגענט די פאוולאקיבנא און בעגאסען מיט זאלץ-זויער.

סלאמאווסקיס פנים און אויגען זענען שטארק אפגעבריהט און ער איז אין א סכנה צו פערלירען די ראיה.

פאווליקיבנא איז ארעסטירט געווארען.

—=[]=—

גרויסע שרפה אין קיילעכס ברוי-ערייי און עסיג-פאבריק

נעכטען ארום האלב 10 אין אווענד האבען די שכנים פון די הייזער וואס געפינען זיך ארום דער ברויעריי און עסיג-פאבריק פון גוסטאוו קייליך אויף ארלא 25 בעמערקט, ווי פון דער פאבריק רייסען זיך ארויס וואלקענס רויך און פייערצונגען. ס'זענען באלד אלארמירט געווארען די פייערלעשער און אויפ'ן ארט זענען אנגעקומען עטליכע אפטיילונגען. די אקציע פון די פייערלעשער איז געווען א זעהר ענערגישע און ס'האט זיך איינגעגעבען דאס פייער צו לאקאליזירען. ס'איז אפגעברענט געווארען די טרוקען-אפטיילונג און סארטאווניע פון געדרשטען. אויפ'ן ארט פון דער שרפה איז אויך אנוועזענד געווען דער קאמענדאנט גראמאן, אין פארשטעהער פון דער מאכט סטאראסטא דיכראלעוויטש, וויצע-סטאראסטא ראשיצקי, אינספעקטאר ניעדזשעלסקי און קאמיסאר ווייער.

היינט גרויסער סימפאנישער קאנצערט

לטובת נויטלײדענדע מוזיקער

דער גרויסער סימפאנישער קאנצערט, וועלכער ווערט איינגעארדענט דורך דעם פראפעסיאנעלען מוזיקער פעראיין, בכדי צו לינדערן די שרעקליכע נויט לאגע פון די מוזיקער צוליב דעם איינפיהרען פון די קלאנג-פילמען, וועלכער קומט פאר היינט 3.15 נאכמיטאג האט ארויסגערופען אין אונזער שטאט א זעהר גרויסע פעראינטערעסירונג צוליב דעם צוועק פון דער אימפרעזע און ווי אויך דער פערזאן פון סאליסט. דער טאלאנט פולער פידלער דער נאבעל-פריין-טרעגער פון מוזיק-קאנקורס אין בערלין דער אונפערגלייכליכער ראמאן טאטענבערג, וועלכער מיט זיין הערליך שפילען פערשאפט דעם צוהערער גרוס פערגעניגען.

דעריבער איז צו ערווארטען, אז דער היינטיגער נאכמיטאג-קאנצערט וועט געוויס צוציהען א גרויסען עולם און וועט אדורך מיט א געהעריגען ערפאלג. —

דיריגירען מיט'ן פילהארמאנישען ארקעסטער וועט ה' דירעקטאר רידער. —

ראדיא-פראגראם

זונטאג, ד. 8 נאוועמבער

10,00 גאטעסדינסט. 11,58 צייט-סיגנאל 12,15 קאנצערט. 3,55 פראגראם פאר קינדער. 5,00 גראמאפאן. 5,15 פארלעזונג. 5,30 פארלעזונג. 5,45 קאנצערט. 7,00 פערשידענעס. 7,20 ספארט. 7,30 רעפערטואר. 7,40 טאג-פראגראם 8,15 קאנצערט. 9,55 ליטעראַרישע פערטעל שעה. 10,10 פידעל-קאנצערט. 10,40 קאמוניקאטען 11,30 מוזיק

א נייער „סיסטעם" פון „איינלעזען" וועקסלען

(א) אהרן מאשקאוויטש (נאפיורקאווסקא 4) איז געקומען צו יעקב גרינבערג'ן (זשיאַווסקא 7) איינקאסירען 200 זל. פאר א וועקסעל. ווען מאשקאוויטש האט גענומען א „הערכרעו טאן", האט גרינבערג געוואלט ארויסרייסען דעם וועקסעל. אויף מאשקאוויטש'ס געוואלדען זענען זיך צוזאמענגעלאפען די שכנים, וועלכע האבען זיי צוריסען.

גרינבערג איז צוגעצויגען געווארען צו פעראנטווארטליכקייט.

וואס איז דער זין פון לעבען און יוגענד?

יעדען איינציגען איז גוט בעקאנט, אז דער קווינטעסענץ פון לעבען און יוגענד איז אויסשליסליך דאס געזונד.

דאס געזונד צו דערהאלטען און דערביי דאס לעבען און די יוגענד צו פערלענגערען קען יעדער, ווען ער וועט הויפטזעכליך שטענדיג זארגען וועגען זיין ארגאניזם און דער עיקר צו דערקיהלונג, שלעכטער שטאף וועקסלונג און שלעכטער דערנעהרונג.

דעריבער דארף יעדער געדענקען, אז אמוויר קומסטען אין די אויביגע פארפאלען פערהיטען און אמרעדיקאלסטען היילען די אויסלענדישע פיגולקעס „אריגינאל" מיט ספעציעלע כיניגע אין פראשעק פון דער אויסשליסליכער אינדיש האלענדישער פארמאצעוטען-פראדוקציע.

די פיגולקעס „אריגינאל" זענען געווארען איינגעפיהרט אין דער היילונג מיט'ן ציל צו פעראייביגען דעם 300 יעהריגען יובליי.

זייט ס'איז געווארען איינגעפיהרט כינינע נאך איירָאפע, און ס'איז אנערקענט געווארען אין דער הייל-וויסענשאפט די כינין דעם אויבען אן אין בעצוג צו אלע הייל-כעמיש-סינטעטישע און צו אנערקענען זי אלס פאר איין פון די ווירקזאמסטע נאטור-פלאנץ-מיטלען גישט-נארקאטישע.

די פיגולקעס „אריגינאל" זענען איבעראל פאטענטירט און אין פוילען רעגיסטרירט אין דעפארטאמענט פאר דינסט פאלקס-געזונד; צו פערלאנגען אין אלע אפטייקען נאר פון רעג. נ. M.S.W. 1492 צום פרייז פון 2,50 זל. פאר א רורקע צו 50 שטיק פיגולקעס. פאלס פעהלען אויס פארלויפיג די פיגולקעס „אריגינאל" אין איינע פון די אפטייקען ווערט ארויסגעשיקט יעדען איינעם נאכ'ן דערהאלטען 2.50 זל.

K. S. Rymowicz. ul. Marszałka Focha 8 W-we Generalny Reprezentant Indyjsko-Holenderskiego Przemysłu Farmac.

די פיגולקעס „אריגינאל" זענען א ווירקזאם מיטעל מיט א קאמפלעטער גאראנט. פערהיטען זיי און האבען א גוטען איינפלוס אויפ'ן הארץ, היילען פון גריפע, אנגינע, מאלאריע, שווינדזוכט, הוסט, קאפּוועהטאג, לעבער-קראנקהייטען, לונגען, נירען, מאגען-קאטאר, דיזענטעריע און אנדערע פעהלערן.

די פיגולקעס „אריגינאל" קען מען געברויכען אהן ארשריפט פון דאקטאר. נאר פון 3 — 6 פיגולקעס 4—3 מאל טעגליך פאר דערוואקסענע, פאר זויגקינדער און קינדער ביז 10 יאהר צו 1 פיגולקע 3—2 טעגליך.

בעמערקונג: פאר פרויען אין אנדערע אומשטענדען — אין ערשטען זמן — איז דאס נעמען פיגולקעס „אריגינאל" אין א גרעסערע צאהל ווי 6 שטיק 3—4 מאל טעגליך נישט געווינשען, ווייל דאס געברויכען א גרעסערע צאהל רופט ארויס א שטארקע צירקולאציע פון בלוט און פערורזאכט אנ'אומגעווינשטע רעאקציע.

מעלדונג

העברעאישע אווענד-קורסען ביי דער ציוניסטישער ארגאניזאציע (שרודמייסקא 29)

די למודים אויף די העברעאישע אווענד קורסען האבען זיך שוין אנגעהויבען. עס זענען געעפענט געווארען גרופען פאר אנפענגער און מאַרמגעשריטענע ווי אויך א העכערע גרופע פאר ליטעראטור און תנ"ך.

איינשרייבונגען אין אלע גרופען ווערען ווייטער אנגענומען אין ציוניסטישען ביורא, שרודמייסקא 29.

Dr. med.

R. ZALCWASSER

כירורג

ציגעל-גאס 19, טעל. 125-17

צוריקגעקעהרט.

עמפפאנגט פון 4—7 נאכמיטאג. 7398

Dr. med. **H. GUTSZTADT**

ספעציאל-ארצט פאר אקושעריע און פרויען-קראנקהייטען

צוריקגעקעהרט

ZACHODNIA 62 (Śródmiejska 14)

telefon 129-52.

נעמט אן פון 9—10 פריה און פון 5—7 אווענד.

קלאנג-קינא-טעאטער

ZACHĘTA

26 זגערזשער 26

היינט און פאלגענדע טעג!

גרויסער קלאנג-זינגענדער קלי פון רעוועלאציע-אויפפיהרונג א. נ.

אונטער די דעכער פון פאריז

רירענדער פילם, וואס בעציבערט און בעגייסטערט דעם צושויער

אין די הויפטראלען:

Albert Prejean i Pola Klary.

נעכסטער פראגראם: „איהר בחור'ל"

אנהויב אין נעוו. טעג 4 נאכמ. שבת, זונטאג 12 בייטאג.

פענסיאנאט „עלבינגער" קאלומנא.

דערמיט מאך איך העפליך בעקאנט דאס דער ערשטקלאסיגער פענסיאנאט „עלבינגער" איז געווארען איבערגעטראגען פון לאסק נאך קאלומנא, פאלאצאווע גאס. דער פענסיאנאט געפינט זיך אין שענסטען געגענד פון קאלומנא. זוניגע געהייצטע צימערן, טאַראסען צום ווערא דירען און אנדערע בעקוועמליכקייטען. ערשטקלאסיגע קוך און בעדינונג. די ווילע געפינט זיך 5 מינוט גאנג פון די באהן-סטאציע, און פון די אויטאבוסען. דער ווינטער-סעזאן איז שוין אפען. פרייזען צוגענגליכע! די געסט ווערען ערווארט ביי די באהן. נעהענטערע אינפארמאציעס ווערען ערטיילט אין לאדז, ביי ה' צעדערבוים, ווסכאדניא 65, טעלעפאן 110-24 און ביי ה' עפשטיין, קאמיענא 1.

Lekarz-dentysta

Z. BIELAKOWSKA

powróciła.

Kilińskiego 113, róg Nawrot.

winda — telefon 148-27

od g. 10 — 1 i od 4—7.

Dr. Z. Rakowski

9 פיאטרקאווער 11-9

127-8

DOKTOR

H. WOŁKOWYSKI

צוריקגעקעהרט

צעגעלניאנא 4, טעל. 216-90

ספעציאל-ארצט פאר הויט- און ווענערישע קראנקהייטען, מענער-שוועכע. אלע ארט אנאליזען, עלעקטראטעראפיע, בעהאנדלונג מיט קווארץ-שטראהלען.

נעמט אן פון 8—2 און פון 5—9 אווענד.

בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען.

וויכטיג פאר לאדז

און דער פראווינץ!

דערמיט מאכען מיר בעקאנט דער ג. קונדשאפט, אז אונזער לאגער אין לאדז,

פיעטריקאווער 40, רינגע אפיצינע, פארטער א. פ.

SKŁAD KOMISOWY

Przedsięb. Handlowe **„REZYNA"**

איז פערזעהען מיט א רייכען אויסוואהל פון זעמטליכע קאלאשען און באטען פון דער פירמע

„REZINOTRUST"

צו מעסיגע פרייזען מיט אכטונג

Przedsięb. Handl. „REZYNA"

Łódź, Piotrkowska 40

tel. 145-32.

Dr. med.

H. LUBICZ

ספעציאליסט פאר הויט-, ווענערישע און געשלעכטס-קראנקהייטען

צעגעלניאנא 7 (פריהער 43) טעל. 141-32

עמפפאנגס-שטה'ן 8—10, 12—2 און 5—8, זונטאג און יו"ט 9—1. פאר דאמען בעזונדערער ווארטע-זאל

נייעס! ◆ כשר! ◆ נייעס!

באר „בריסטאל"

פאלודניאווא 4, טעל. 151-74

איבערציייגען קען זיך יעדער!

צוליב דעם גרויסען קריזיס, וואס עס הערשט אין לאדז נעמט זיך אונטער דער באר „בריסטאל" ארו סצוגעבען די אלע שפייזען נישט אויף רעקלאמע נאר צום טיש

20	פערשידענע קאנאפקעס (שניטקעס)
40	פערשידענע סאלאטקעס
	פערשידענע זופען
40	לאקשען מיט יוך
40	יוך מיט קרעפלעך
40	שוואמען-זופ
40	פראנצוסקע זופ
40	קרופניק מיט פלייש
40	פאספלאווע מיט פלייש
	פערשידענע פליישען
90	זופען-פלייש
90	לונג און לעבער מיט קליסקעלעך
90	גוליאש
90	פאפריקאזש
90	ווארשט מיט קרויט
90	קישקע מילץ
90	וועמפלעך מיט קישקע
90	גראשלעך
90	טשאלענט מיט קישקע
90	געבראטען גענזענס
90	קאלבס-קאטלעט
90	קאלבס-ברוסט
90	צונג געפעקעלט
90	דייטשער בעפשטיק
90	קארמאנאדע
	קאמפאטען פערשידענע
40	אמלעט מיט קאנפיטורען
40	געמישטער קאמפאט
40	שטרודעל
25	טעה
35	טעה מיט זאפט
35	טעה מיט וויין
25	פערשידענע סארטען ביער

מיטאג פון 3 שפייזן 1.60 און 4 שפייזן מיט געפילטע פיש 2.50

מיט אכטונג באר „בריסטאל" פאלודניאווא 4

טעלעפאן 151-74

50%

KONSUM
PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE" S.A.
ROKICIŃSKA 54. Dojazd Tramwajami 10 i 16

טויזענדער קויפער האבען בעשטעטיגט, אז די ביליגסטע איינקויפס־קוועלע איז דער „KONSUM"
צוליב דער ליקווידאציע פון גרעסערע פארטיעס

דאמען־, הערען־ און קינדער־קאנפעקציע

פון אייגענע סחורות האבען מיר פערקלענערט די פרייזען ביז 50%

אכטונג! רעשטער און בראך אכטונג!

פון דער „ווידזעווער מאנופאקטור", אקצ.-געז.
פערקויפט אויסשליסליך דער „KONSUM"

צו געוויינע פאבריקס־פרייזען

50% 50%

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט. אהן א מעסער און אהן בלוט־פערגיסונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיס

פסרלאוש ציי־ רישט, ווייל דער ווינקעל־בראד ווערט ירוים אזוי ווי א מכישען־קאס, אדער אזוי ווי א האסיר־קאי און עס פאל ארייין אין דעם בוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטארבליך. ספעציעל געמאכטע היל־באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך ווייטער פראקטיק מיט מיינע בע־האנדלונג און פון דאקטוירן פראפעסאר

דאקטאר בראכורטהונג בעוימינגט זיכער דעם שמערצען און יעפעהרליכקייט ברוך. אויך פאר הויקערן ריכטונגען מיט הייל־גארטעלן און אפאראטן פאר פערקרומטע פיס און פלאט־פיס ספעציעלע איינלאגען און די שיך. וויכטיגליכע געמעגע פיס און הענט, געמעגע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.
עמפפאנגט פון 9 ביז 1 מיטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט

ארטאפעדישער אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped
von Lemberg Łódź, WOLCZANSKA 10,
tel. 221-77, front, parter.

בעמערקונג: דאס פערזענליכע ערפינדונג פון די קראנקע איז אנג־ערקענט וואו. דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס־פראפעסארען: פראפ. ד"ר באראנטש. פראפ. דר. י. מאַרישלער, פראפ. ד"ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע.
מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען־קאסע.

דאנקזאגונג.

א דאנק דעם גרויסען ספעציאליסט דעם ה' דיר. י. ראפאפארט, וואוינהאפט אין לאדז, וואלטשאנסקא 10 (פראנט, פארטער) בין איך בע־פרייט געווארען פון א שווערע אפעראציע, וואס האט מיך געדראהט צוליב דער ברוך־קראנקהייט. אין די קריטישסטע טעג האט ה' דיר. י. ראפאפארט נישט געשוינט קיין מיה און האט נישט גערוהט, ביז מיין געזונד־צושטאנד איז געווארען בעפרידיגענד און פאר אזא אויפמערקזאמקייט און אויסקורירען מיך פון אזא געפעהרליכער ברוך־קראנקהייט דריק איך אויס מיין הערצליכען דאנקבארקייט. לייזער טאביאש, לאדז, נאוואמיעיסקא 7, 3. שט.

קלאנג־קינא
MIMOZA
קילינסקיעגא 178

היינט און פאלגענדע טעג!
גרויסע פרעמיערע א. נ.:
געשפענסט פון די סאלאנען

אין די הויפט־ראלען:
Muriel Angelus, Frank Perfitt, J. Rajne

אנהויב 4 נאכמ., שבת און זונטאג 2 בייטאג
אויפ'ן ערשטן סעאנס א"ע פלעצער 60 גר

Dr. med
Koltrecht
ספעצ. ארצט פאר הויט און געשלעכטס־קראנקה.,
נעהמט אן פון 8—9.30 פריה
פון 1—2 נאכמיטאג און פון 6 ביז 9 אווענד.
זונטאג פון 9 ביז 1 מיטאג.
פיעטריקאווער 10
טעל. 21-245.
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע פרייזען.

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג־אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72 134
נעמט אן פון 3—4 נאכמ.
און פון 7 — 9 אווענד.

לאמבארד. ליציטאציע

Warszawskie Akcyjne Towarzystwo Pożyczkowe na Zastaw Ruchomości, Oddział w Łodzi, Zachodnia 31

מאכט בעקאנט, אז דעם 23, 24, 25 און 26 נאוועמבער 1931 און ווייטערדיגע טעג וועלען פערקויפט ווערען דורך א ליציטאציע די נישט־פראלאנגירטע אין דער צייט משכונות.

פראלאנגירט דארף מען איינצאהלען פאר'ן 18 נאוועמב. 1931 ווייל נאך דעם דאזיגען טערמין וועלען די משכונות בעזיצער צוצאהלען די קאסטען פון דער מלוכה־פראבירערי פאר טאקסירען די פראבעס און פאר די אנאנסען. דער אויסצוג מיט די נומערן פון די משכונות, וואס אינטערעסירען דעם פערקויף, וועט פערעפענטליכט ווערען אין „Kurjer Łódzki" און וועט אויסגעהאנגען ווערען אין דער ביורא, זאכאדניא 31. 7490

Samochody
i motocykle używane.
Kupno, sprzedaż, komis, zamiana.
Auto Agencja
Gdańska 82 tel. 189 28

א טיכטיגע פערקויפערין
אין דער שיך־בראנזשע ווערט זאפארט געזוכט
ביי ס. מושעסגעוויטש, גדאנסקא 69. 7478

קליינע אנאנסען

פרייז פון אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער נור 1 זל.

צו דינגען און פערדינגען פערשידענע וואוינונגען אין אלטע און אין נייע הייזער מיט אלע בעקוועמליכקייטען אויף מאנאטליכע דירה־געלד. געוועלבער, געשעפטס־ און פאבריקס־לאקאלען. מעבלירטע צימערען, הייזער, ווילעס, פלעצער פון פערשידענע פרייזען. יעדער קויפט און פערקויפט. נאר דורך דער ביורא „לאקום", וואס ערלעדיגט פינקטליך און סאליד. אינהאבער יוסף קארמעסער און קאמפ. אויפטרמאציעס אהן בעלוינונג. פיעטריקאווער 62, פראנט 2. שטאק, טעל. 15-166 טעטיג פון 8 פריה ביז 8 אווענט.

עס איז נויטיג

א זעטער מיטגליהער צו מענער בעשטעלט ווערט געזוכט פיעטריקאווער 28. וו. 28.

פערשידענעס

געלעגענהייטליך צו פערקויפען 100-200 סוויטערס פון זשאקארד־מאשין צו ערפאהרען ביי ווייס Śródmiejska 54

שול און ערציהונג

Studentka udziela lekcyj w zakresie ośmiu klas. Na żądanie hebrajski i muzyka 6-go sierpnia 14, front 1 piętro, m. 4.

Uczeń udziela korepetycji w zakresie 7-miu oddziałów szkoły powszechnej za minimalną opłatę. Na żądanie hebrajski. Oferty sub „Kutynowany" do admin. niniejszego pisma

לאקאלען

א דירה פון 2 שטיבען מיט א קוך אי בעקוועמליכקייטען פון שוין צו פערדינגען אדער צום טוישען אויף 1 שטוב מיט א קוך. פערמיטלער געווינשען. געוואויר צו ווערן פאלודניאווא 11 וו. 34

צו פערמיטען א פראנט־געוועלב מיט א שטוב אויף וושכאדניא צווישען פולנאצנא, שרעדניא פריינווירדיג צו ערפאהרען אין אדמינ.

א צימער מיט א בעזונדערן איינגאנג פאר 2 יונגעלייט אדער 2 פריילינס איז אבצוגעבען אויף חודש־געלד ציגעל־גאס 30 וויסבוים.

וואוינונגען צו פערמיטען, איינצעלנע שטיבן אויף פראנציסקאנער גאס צו ערפאהרען מרדכי גבאי'ס גאס ביי צוקערמאן.

א שאפע אויף וואכ דניא־גאס אויף קויהלע ס'קען זיין אויף אנדערע זאכען איז ביליג צו פערדינגען. צו ערפאהרען וואלבארסקא 12, ביי גאלדמאן

א געמויערטע שאפע מיט א ראמפע אויף א סקלאד ווי אויך א פאבריקעל צו פערמיטען, פאלודניאווא 28.

עס ווערט געזוכט א האלב געוועלב, עווענטועל א פענסטער אויף חודש געלד פאסענד פאר א זייגערמאכער, זיך צו פערשטענדיגן טעל. 19066

אנ'ארט צו שלאפען ביי אנ'אנשטענדיגער פאמיליע פאר 1 אדער 2 פערזאן פולנאצנא 1, וו. 12 פראנט־צימער.

אלע מוזען וויסען!

אז 6 פאסטקארטען קינסטלעריש אויסגעפירט און דאפעלט רעטושירט אהן אינטערשיד וועגן
קאסטען נאר 3 זל.
אין ערשטקלאסיגען פאטאגראפישען אנשטאלט
„HELIOS", Andrzeja 17.
א פארמערטע דאפעלט רעטושירט פון יעדער פאטאגר. 3 זל. פאטאגראפיעס צו פעסער ווערט אויסגעפירט אויפ'ן ארט.

Dr. med. **J. LUBICZ**
כירורג־ארטאפעד
פאלודניאווא 9 טעל. 17-183
צור יקג עלעהרט
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער
אייגענע פראצאוניע פון וועטער צו ארטאפעדישע טעכ טערען ווי: וקלארקעס אויף פ אטפונען, קינסטליכע הענט און פיס, גארסעטען א. ז. וו.
נעמט אן פון 2 30 ביז 4 30 נאכמיטאג.

Dr. med. NIEWIAŻSKI
ספעציאליסט פאר סיפיליס, טריפער און הויט־קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע
אנדזשעיא 5, טעל. 40-159
נעמט אן פון 8—11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום־טוב פון 9—1 פארמ.
באזונדערע ווארטע־זאל פאר פרויען.

יעדער איינציגער האט זיך איבערצייגט, אז פאר
מעבעל
דיוואנעס, פעלצען, נייה־מאשינען, גארדעראבען אז"וו צאהלט די העכסטע פרייזען
א.ווייצמאן שענקעוויטש 23
טעלעפאן 00-191.
ביי מיר איז שטענדיג פערשידען געניצט מעבעל אין גוטען צושטאנד צו פערקויפען.

אבאנעמענטס־פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6 זל. א חודש אין אויסלאנד — 8 זל.
פאר'ן אינהאלט און טערמינען די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען־פרייז: פאר'ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו"ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
איך טעקסט—40 „ „ „ „ „ —60 „ „ 4 „
נאכ'ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ —18 „ „ 8 „
א מילימעטער־שורה: ... לויפער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg. Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat". Piotrkowska 86.